

Рôкъ XII. Скрентонъ, Па., Четверъ 13-го Октобра, 1904. Число 41. — Vol. XII. Scranton, Pa., Thursday, October 13, 1904. No. 41.

НОВИНКИ.

— НА индіяньской территоріи оденъ пôдпитый Индіянинъ напавъ на двѣ фармы, де мешкали бѣлй люде и застрѣливъ двохъ мужчинъ. Зôбрала ся громада людей, котрй пустились въ погоню за убѣйникомъ, щобы його живымъ або мертвымъ зловити.

— ОДЕНЪ маючій лѣкарь въ Ню-Йорку дôставъ тыми днями листъ зъ погрозою, що если до двохъ днѣвъ не зложить $3000 особѣ, котру стрѣтить на означенôй улицѣ, тогдѣ стратить одну зъ доньокъ. Лѣкарь давъ знати поліціи, однакъ та нѣкого подозрѣлого не зловила.

— ВЪ ОДНÔМЪ зъ нюйорскихъ театрôвъ пôдчасъ представленя крикнувъ хтось на ґалеріи „горить". Въ однôй хвилѣ въ цѣлôй салѣ наступила страшна панѣка. Люде зъ крикомъ и тревогою зачали тиснути ся до дверей. Розумѣесь що огню нѣгде не було. Доперва по якôмсь часѣ удало ся переконати людей що, огню нѣгде нема и представлене вôдбулось до кôнця.

— УРЯДНИКЪ желѣзничій въ Чехахъ, написавъ картку до ґен. Ямаґаты, въ котрôй заявляе свою симпатію для японськои арміи и просить ґенерала, щобы йому вôдписавъ. По мѣсяцю одержавъ сей урядникъ вôдповѣдь въ нѣмецкôй мовѣ, де ґен. Ямаґата складае подяку за симпатіи и залучае свою фотоґрафію.

— ЕМЕРИТОВАНЫЙ судовый надрадникъ Петро Лѣнинській, оденъ зъ найвиднѣйшихъ народныхъ дѣячôвъ на Лемкôвщинѣ въ Новôмъ Санчи, вôтворивъ адвокатську канцелярію въ Сокали. Цѣла Лемкôвщина жалуе за такимъ щирымъ патріотомъ якъ п. Лѣнинській.

— СЕЛЯНЬСКЙ заворушеня въ Румуніи. Зъ Букарешту доносять, що въ кôлькохъ сторонахъ въ Молдавіи повстали великй и грôзнй заворушеня середъ селянъ. Уоруженй селяны нападають на уряды и домагають ся подѣлу великихъ двôрскихъ и правительственныхъ посѣлостей. Въ громадѣ Ягулрцъ селяны въ числѣ 1000 осôбь будують барикады противъ вôйска, котре выслали власти на усмирене заворушень зъ Ясъ, Романо и Берладу.

— МАМКОЮ италіяньского королевича стала 24-лѣтна, гарна, здорова Піемонтка, жѣнка лѣсничого зъ Раковѣджи. Зобовязала ся на два роки залишити всякй зносины зъ родиною, а за те буде одержувати 600 коронъ мѣсячнои пенсіи. По двохъ рокахъ дôстане досмертну ренту 100 К. мѣсячно.

— ПÔСЛЯ информацій, якй роздобула часопись „Бессарабецъ" въ официяльныхъ кругахъ, положене населеня въ кешиновскôмъ повѣтѣ дôйшло до того, що въ деякихъ селахъ богато родинъ голодуе. Велику скôлькôсть родинъ можна зустрѣнути по улицяхъ, де вони жебрають милостинѣ.

— ВОДОНОСЪ міліонеромъ. Въ Яссахъ, въ Румуніи, цѣлый свôй вѣкъ носивъ воду на передмѣстяхъ Ґершонъ Золѣґъ. Сими днями одержавъ вôнъ рекомендованый листъ зъ Филадельфіи въ Америцѣ зъ урядовымъ повѣдомленемъ, що оденъ зъ его свояковъ, богатый ресторраторъ, померъ передъ кôлькома недѣлями и зробивъ его своимъ спадкоемцемъ. Майно выносить 380 тысячь долярôвъ, що на короны вынесе около пôвтора міліона. Щасливый Золѣґъ вôдѣхавъ вже до Арики, щобы обняти спадщину.

— ЦѢКАВЕ зôставлене вѣку ґенералôвъ японськихъ оголошують льондоньскй часописи. Маршалокъ Ямаґата мае 66 лѣтъ, маршалокъ Ояма 61, ґенералъ Нодзу 62, марґрафъ Катсура 56, ґенералъ Курокі 60, ґенералъ Кодама 52, ґенералъ Фушімі 46, ґенералъ Гасеґава 54, ґенералъ Оказава 60, ґенералъ Сакума 58 и ґенералъ Нѣши 58 лѣтъ.

— П. САЛЬОМЕЯ КРУШЕЛЬНИЦКА, артистка оперы, щира руска патріотка заанґажована до театру въ Медіолянѣ на жовтень с. р., въ Ґенуѣ на падолистъ и грудень с. р., въ Римѣ на сѣчень, лютый, марець и цвѣтень 1905. — Є се найкрасшій доказъ, якою славою тѣшить ся наша землячка въ артистичнôмъ свѣтѣ Европы.

— ПОЛЬСКЙ соціялісты въ Америцѣ почали выдавати дневникъ п. з. „Dziennik Ludowy". Выдавництво се оперте на кооперативнôй спôлцѣ.

— ТОРГОВЛЯ дѣвчатами. Въ тôй справѣ нараджувавъ ся передъ кôлькома днями въ Ціріху мѣжнародный конґресъ. Въ нарадахъ брало участь поверхъ 200 осôбъ зô всѣхъ майже цивілізованыхъ краѣвъ. Бôльшôсть учасникôвъ становили женщины. Успѣшна боротьба зъ тымъ лихомъ можлива лише на мѣжнароднôй дорозѣ. Нѣчо не поможуть найострѣйшй законы, примѣнюванй до несовѣстныхъ торговельникôвъ, коли въ сусѣднôмъ краю можуть числити на безкарнôсть. Унеможливить а принайменше обмежить въ значнôй мѣрѣ сю торговлю лише мѣжнародна умова, зобовязуюча всѣ державы карати строго людей, що займають ся тымъ поганымъ ремесломъ. На попереднôмъ парискôмъ конґресѣ противъ торговлѣ дѣвчатами побѣдили тй котрй уважаючи проституцію конечнымъ лихомъ, переперли резолюцію, що домагае ся лише кары за уводжене малолѣтныхъ та умѣщуване повнолѣтныхъ дѣвчатъ силомôць въ публичныхъ домахъ. Противъ сеи резолюціи заявивъ ся теперь предсѣдатель ціріхского конґресу проф. Гільті зъ Берна. Бесѣдникъ домагавъ ся замкненя публичныхъ домôвъ якъ головного жерела того лиха.

Професора Гільті поперли иншй участники конґресу, доказуючи такожь, що головнои причины торговлѣ дѣвчатами треба глядати въ публичныхъ домахъ. Иншои думки бувъ Гоннора, урядникъ службы безпечности въ Парижи. Добачуе вôнъ головну спонуку до торговлѣ дѣвчатами не въ публичныхъ домахъ, але въ нужденныхъ мешкальныхъ норахъ, противъ котрыхъ мае передовсѣмъ звернути ся боротьба. Усунене публичныхъ домôвъ въ теоріи оправдане, въ практицѣ не дасть ся ще нынѣ перевести. Треба обмежити ся до средствъ, котрй унеможливляли-бъ примѣщуване малолѣтныхъ дѣвчатъ въ тыхъ домахъ. Поглядъ Гонноната побѣдивъ, хотяй незначною бôльшостію на ціріхскôмъ конґресѣ, котрый принявъ отсю резолюцію: „Конгресъ противъ торговлѣ дѣвчатами высказуе бажане, щобы доки публичнй домы не будуть зовсѣмъ знесенй, не допускати до нихъ малолѣтныхъ дѣвчатъ".

ВАЖНѢЙШЙ ВЪ ИСТОРІЙ ОБЛОГИ.

Кипить завзята борба о Портъ-Артура вже вôдъ кôлькохъ мѣсяцѣвъ безъ перестанку, становлячи вôсь теперѣшнои російско-японськои вôйны. Чи удержить ся твердиня — чи впаде на славу японського оружя? — се пытане, котре нынѣ займае цѣлый свѣтъ. На часѣ проте буде пригадати кôлька вызначнѣйшихъ облогъ зъ исторіи всесвѣтнои. Найкоротшою облогою була облога Александріи; тамъ всѣ гарматы змушено мовчати ядрами фльоты анґлійскои пôдъ командою ґенерала Сеймура протягомъ десять годинъ. Але въ тôмъ короткôмъ часѣ выкинено на мѣсто величезну скôлькôсть бомбъ и ґранатôвъ — а 10.000 стрѣлôвъ, деякй ваги 770 кільо, впали тодѣ на Александрію. Случайно убійчій сей огонь невеликй зробивъ шкоды въ укрѣпленяхъ, бо бôльша часть ґранатôвъ падала въ пѣсокъ валôвъ, котрй хоронили батеріи, однакъ страта въ людяхъ, яку понесли союзники Арабіого-пашѣ, була такъ велика, що твердиня скоро пôддала ся. — Севастополь, котрого разомъ зъ сильными ґранітовыми фортами боронило 700 арматъ, боронивъ ся противъ полученои арміи Французôвъ и Анґлійцѣвъ черезъ 327 днѣвъ. Коли вкôнци здобуто твердиню, побачено, що зъ мѣста лишилась одна лише руина; щобы завершити знищене, высадили въ воздухъ инжиніры полученыхъ державъ тй доки и форты, котрй остали ще цѣлй. — Нѣмецка армія облягала Парижъ черезъ 132 днѣвъ. Протягомъ сѣчня 1871 кинено на мѣсто нѣ бôльше нѣ менше якъ 10 тысячь ґранатôвъ. Въ однôмъ дни — 3 сѣчня кинули Нѣмцѣ 25 тысячь стрѣлôвъ арматныхъ на Парижъ, вартости 1,440.000 коронъ. Въ часѣ облоги померло 40 тысячь мешканцѣвъ, частію зъ причины хоробъ, частію зъ голоду.

Черезъ 94 днѣвъ опирала ся Плевна російскôй арміи, хотяй Туркôвъ було дуже мало въ порôвнаню до арміи російскои. Дня 10. грудня, коли спожито послѣдне зерно, выпали Турки пôдъ проводомъ самого Османъ пашѣ зъ Плевни, хотячи пробитись черезъ перстень арміи російскои. Предприняте се було даремне. Коли хороброго Османъ-пашу обступили Росіяне, а его жовнѣры праженй російскою артилеріею наче мухи гинули, вôнъ самъ раненый бачучи безвыхôднôсть положеня, казавъ вывѣсити бѣлу хоруговь.

Хартумъ, пôдъ командою хороброго Ґордона ставило опôръ черезъ 341 днѣвъ Магді'ому и его вôйскамъ, а въ Карсѣ боронивъ ся вôдъ червня до падолиста ґенералъ Виліямсъ зъ 15 тысячь людьми, засобами живности на три мѣсяцѣ и амуніціею на три днѣ, противъ арміи облягаючои въ силѣ 50 тысячь людей.

Ґибральтаръ державъ ся черезъ 874 днѣвъ противъ Ишпанцѣвъ и Французôвъ, хотяй що дня падало на твердиню 6 тысячь ґранатôвъ; державъ ся такъ довго, мимо заходôвъ 46 лѣнѣовыхъ кораблѣвъ, чисельнои фльоты канонѣрокъ и пливаючихъ батерій, котрыхъ будова коштовала 12 міліонôвъ коронъ. — Рѣчмондъ въ Вирджиніи выдержало облогу ґенерала Лі черезъ цѣлый рôкъ; Люкновъ опирало ся 86 днѣвъ, Мафекінґъ 7 мѣсяцѣвъ, а Кімберлей 127 днѣвъ, Лейдісмітъ 118, Ґаета 77, а Мецъ 72 днѣвъ. — Вкôнци годить ся ще згадати о бомбардаціи мѣста Сантіяґо въ часѣ послѣднои ишпаньско-американьскои вôйны. Кораблѣ военнй Сполученыхъ Державъ „Тексасъ", „Индіяна", „Бруклѣнъ" обстрѣлювали зъ вôддаленя шѣсть миль анґлійскихъ мѣсто и кинули протягомъ 3 годинъ таку скôлькôсть ґранатôвъ, що хотяй артилерія не бачила наслѣдкôвъ своихъ стрѣлôвъ, все таки згорѣло 56 будинкôвъ; еще кôлька годинъ такои стрѣлянины а зъ цѣлого Сантіяґо зôстала бы купа звалищь.

Памятайте на Рускій Нар. Фондъ въ Америцѣ.

О пôдземныхъ скарбахъ.

Розповѣвъ Андрей Каменьскій.

(Дальше.)

Цѣкаво знати теперь, якъ повставъ уголь.

Пôдчасъ углевои формаціи, були такъ якъ и теперь, горы и долины. Представте собѣ пôдъ высокимъ пасмомъ гôръ пливучу рѣку, а надъ рѣкою, якъ то звычайно буває, великй багна. На тыхъ багнахъ росли, такъ якъ и теперь, такъ и тысячѣ лѣтъ тому, усякй травы и мохи. Тй рослины ростуть, завмираютъ, починаютъ гнити, а на нихъ ростуть новй. Колибъ завмерлй рослины були на сухôмъ мѣсци, то бы высохли и зôгнали, то є замѣнились бы въ попѣлъ, воду и ґазъ. Але на багнахъ, пôдъ водою, тй мохи не могуть цѣлкомъ зôгнити, вони тôлько починаютъ гнити, а потôмъ бутвѣютъ и перемѣняютъ ся поволи въ торфъ. Що торфъ, котрый нашй люде въ Старôмъ Краю называютъ землею и зачинаютъ уживати до паленя, є рослинами, о тôмъ нѣхто не сумнѣваєсь.

Подумаймо теперь, що зъ поблизькои горы воды почали зносити на тй багна землю, глину и пѣсокъ и накрили грубою верствою. То торфъ, котрый находить ся пôдъ тою верствою буде далѣ бутвѣти, вôнъ буде чорнѣти що разъ больше и перемѣнятись въ уголь. Такъ власне повставъ уголь.

Вы знаєте, що торфъ є не дуже добрый матеріялъ до паленя — уголь є дуже добрый. Вôдъ чого то залежить? То залежить вôдъ перетлѣня. Чимъ лѣпше уголь перетлѣвъ, тымъ вôнъ лѣпшій.

Зъ того, що бачилисьте, якъ на болотахъ творить ся торфъ, и якъ вôнъ перемѣняєсь, зрозумѣєте, що уголь зъ давныхъ формацій буде найлѣпшій, бо вôнъ найлѣпше збутвѣвъ, перетлѣвъ.

И отъ щасливй Американе маютъ найлѣпшій уголь, бо зъ давнои, Углевои формаціи.

А и наша Галичина має пôдъ Карпатами трошка угля въ Мишинѣ и въ Глиньску коло Жовквы, але той уголь є зъ пôзнѣйшои, третѣшнои формаціи; вôнъ є брунатный, лихій.

Може однакъ деколи бути такъ, що коло покладôвъ угля зъ пôзнѣйшихъ формацій, отже коло угля не доброго, брунатного, колись выбухала лява зъ глубины землѣ. Що тодѣ зъ нимъ станесь? Тодѣ той брунатный вуголь пôдъ впливомъ горяча замѣнюєсь скоро на чорный, або ажь на антрацитъ, що є найлѣпшимъ углемъ. Такъ уголь зъ формаціи досить пôзнои — Кредянои въ державахъ Колорадо и Новый Мексикъ замѣнивъ ся въ антрацитъ.

Я сказавъ, що уголь повставъ зъ дрôбныхъ мохôвъ. Зъ тыхъ дрôбныхъ мохôвъ повстали грубезнй поклады вугля, такъ якъ величезнй скалы, о котрй корабль розбиваютъ ся, повстали неразъ зъ малыхъ звѣрятъ. То є доказомъ, що може мале существо, коли воно вытреване.

Однакъ въ покладахъ вугля брунатного видѣли бы часто пнѣ деревъ, такъ званй лїґниты. Се походить зъ того, що на болотахъ ростуть часто вербы, сосны, березы и вони также замѣнюютъ ся въ уголь. До повстаня угля причинились троха также и великй дерева, що росли на багнахъ пôдчасъ Углевои формаціи. Тй дерева выглядали вже цѣлкомъ инакше. Вони були подôбнй до малесенькихъ гнучкихъ ростинокъ що вченй звуть Selaginella, але вони були страхъ грубй. Въ Ліверпули въ музею є пень зъ мѣсцевости Wigan, такъ грубый, що чоловѣкъ бы не обнявъ його.

Вуголь є тымъ лѣпшій, чимъ лѣпше вôнъ перетлѣвъ. Що то значить, зрозумѣє всякій, хто зважить надъ слѣдуючимъ. Кожда рослина має въ собѣ богато воды. На 100 фунтôвъ травъ, мохôвъ, або фасту є усего 10—30 частôвъ матеріи твердои, а 70—90 частôвъ воды. Въ деревѣ є половина воды а половина дерева. Та крôмъ того каждый пальный матеріялъ має щопѣлъ, котрый тепла не дає и инчй части, котрй треба вôдрахувати, коли хочемо оцѣнити пригожôсть матеріялу до паленя.

Такъ дерево складаєсь крôмъ попелу, ще зъ 4 рѣчей: кисня, водня, азоту и угля. Тымчасомъ тôлько уголь дає тепло, а:

дерево	має угля	50	фунтôвъ	на 100
торфъ	,, ,,	59	,,	,,
уголь брунатный	,, ,,	69	,,	,,
,, чорный	,, ,,	82	,,	,,
антрацитъ	,, ,,	95	,,	,,
ґрафитъ	,, ,,	100	,,	,,

Зъ того бачимо, що найлѣпшимъ є антрацитъ. Ґрафитъ є самый уголь, але не хоче горѣти и служить хиба на олôвцѣ, тиґлѣ и т. д. Находить ся въ архаічной формаціи.

Уголь займає такй просторы, якъ багна надъ рѣками т. є. на кôлькасотъ сяжнôвъ, часомъ кôлька миль а часомъ, якъ поклады въ Пітсбурґу, на 690 миль квадратовыхъ.

Що до грубости покладôвъ, то поклады угля, такъ якъ и верствы торфу грубй на 1—40 стôпъ.

Якъ пôзнати чорный уголь, а якъ брунатный?

Въ брунатнôмъ останки рослинъ видно голымъ окомъ, въ чорнôмъ доперва пôдъ побôльшаючимъ шкломъ и то доперва по певнôмъ хемічнôмъ процесѣ (по выбѣленю черезъ калїхлоратъ и квасъ азотный и по змитю алькоголемъ).

Коли зарысуємо одень и другій, то рыса брунатного є брунатна, хоть вôнъ самъ може бути цѣлкомъ чорный, а рыса чорного є чорна.

До чого служить уголь — крôмъ палива?

Зъ брунатного угля гонять ґазъ до паленя и ґазъ свѣтильный, а черезъ суху дестиляцію, то є черезъ высоке огрѣване безъ доступу воздуха дôстаєсь парафіну, зъ котрои роблять свѣчки; далѣ гонять зъ него нѣмецке петролеумъ, бензину, квасъ карболевый, а въ Англіи выробляютъ зъ него ґузики, рожанцѣ, браслеты и т. д.

Зъ чорного угля также гонять ґазъ и дôстаютъ зъ него коксъ. Коксъ є то уголь, що оставъ, коли зъ него выгнали ґазъ свѣтляный.

Що до чорного угля, то гôрняки и машиністы розличаютъ уголь, що горить довгою поломѣнею, бо має богато водня и добрый на ґазъ „кендл-колъ", другій, „коксовый" дає добрый коксъ, третый гôршій „бодждъ колъ" має богато попелу, 20—30 прц.

Антрацитъ дуже добрый до паленя, бо має 88—98 прц. угля, але не дає ґазу, бо не має летучихъ частей, отже и коксъ зъ него не остаєсь по выдаленю ґазу.

Добрый уголь має мало попелу и землѣ. Знаємо прецѣ, що верхнй и спôднй верствы угля мусятъ бути змѣшанй зъ землею и то є гôршій уголь. Часто и въ серединѣ верствъ угляныхъ є домѣшки землѣ, коли пôдчасъ творення угля, ще въ станѣ торфу, звôдкись напливала вода и наносила землю. Такій уголь гôршій. Але особливо неужиточнымъ стає уголь, коли въ нѣмъ є примѣшка сѣрчаного кізу ($Fe\ S_2$). Уголь, въ котрôмъ є кізъ пôзнати по тôмъ, що вôнъ блищить якъ золото, се власне кізъ блищить. При паленю выдѣлюютъ ся зъ кізу ґазы и смердять, а до того псуютъ тй ґазы мѣдянй и мосяжнй части машины.

Часомъ однакъ вуголь є змѣшаный зъ рудою желѣзною ($Fe\ C\ O_3$). Тодѣ вартôсть єго є дуже велика, бо уголь той служить при вытоплюваню желѣза зъ руды.

Деколи поклады вугля, що сягаютъ ажь на поверхню землѣ запалюютъ ся и такъ горять неразъ роками цѣлыми поволи пôдъ землею.

Кôлько добуваютъ угля рôжнй державы?

Продукція рôжныхъ великихъ краєвъ выносила 1899 р.:

Полученй Державы	тонъ	253,000.000
Велика Британія	,,	246,000.000
Нѣмеччина	,,	149,000.000
Австро-Угры	,,	41,000.000
Франція	,,	35,000.000
Бельґія	,,	24,000.000
Росія	,,	14,000.000

Зъ того сама Пенсилванія 134,000.000, Илинойсъ 24,000.000, Огайо 16,000.000, Захôд. Вірджінія 19,000.000 тонъ.

Яку вагу має вуголь, зрозумѣєте, коли подумаєте, що дерева не сталобъ навѣть на короткій часъ до огрѣваня котлôвъ.

Треба зрозумѣти вартôсть угля ще зъ слѣдуючого. Сто фунтôвъ вугля перепаленого въ котлѣ на пр. локомотивы, затягнуть єї такъ далеко, якъ далеко затягнуло бы 100 людей за цѣлый день.

Обраховано, що коли тôлько четверта часть добутого угля йде на порушуванє машинъ, то уголь заступає (яко сила двигаюча) 800 міліонôвъ людей рôчно.

Що до занятя яке дає уголь въ копальняхъ, то въ Пенсилвеніи, Огайо и Илинойсъ було занятыхъ 1889 р. 296.000 людей, а заплачено имъ 106,937.000 доларôвъ.

Плата робôтникôвъ выносила: надъ землею 1.29 дол., въ покладахъ антрациту (твердого), а 1.51—1.67 дол., въ покладахъ бітумінового (мягкого) а пôдъ землею 1.63—1.85 дол. Говорю про робôтникôвъ, не наставникôвъ, не инжинєрôвъ.

Такъ бачите вагу угля. Вôнъ важнѣйшій для цивілізаціи, якъ каждый другій мінералъ, навѣть якъ желѣзо, ба вченй вважаютъ єго такъ важнымъ, якъ усѣ другй мінералы разомъ взятй, хоть очевидно безъ иншихъ цивілізація также не мыслима.

Вагу угля зрозумѣєте зъ таблички, котра показує кôлько яка держава єго продукує.

Найбôльше Англія и Америка и тй два краѣ загаломъ найбогатшй. Потôмъ Нѣмеччина и Бельґія и тй краѣ по тамтыхъ найбогатшй. Се тому, бо де нема угля, тамъ фабрикъ нема, тамъ и торговлѣ нема.

Вы бачите, що мати-природа нашпарувала для деякихъ краєвъ великй богатства пôдъ землею и тй краѣ теперь тому забогатѣли. Порôвнайте зъ высшою табличкою продукцію угля зъ передъ 20 лѣтъ.

Англія 1879 р.	тонъ	134,000.000
Получ. Державы 1877	,,	54,000.000
Нѣмеччина 1878	,,	48,000.000
Австрія 1877	,,	14,000.000
Росія 1876	,,	1,824.000

Та табличка богато говорить.

Особливо въ гору пôшла Америка. Также Росія, здаєсь, має деяку будучнôсть, бо має значнй поклады того матеріялу, особливо на Украинѣ, але ще не выкопованй. Говорятъ также, що Хіны колись углемъ, значить и промысломъ засыплять свѣтъ, але то ще досить далеко и тымъ ще не будемо журитись, а приглянемось иньшимъ мінераламъ.

Нафта.

Хотя по вугли найважнѣйшимъ скарбомъ пôдземнымъ є желѣзо, то я буду теперь розказувати не о желѣзѣ, а о нафтѣ, а то тому, що нафта служить такъ якъ и вуголь до опалюваня и освѣчуваня и зъ того боку має также дуже велике значѣнє.

Вугля уживаютъ люде до паленя вôдъ непамятныхъ часôвъ, нафты зачали уживати доперва вôдъ недавна и то перше яко свѣтла, потôмъ и до иншихъ ужиткôвъ.

Дежь и колижь почали люде добувати нафту?

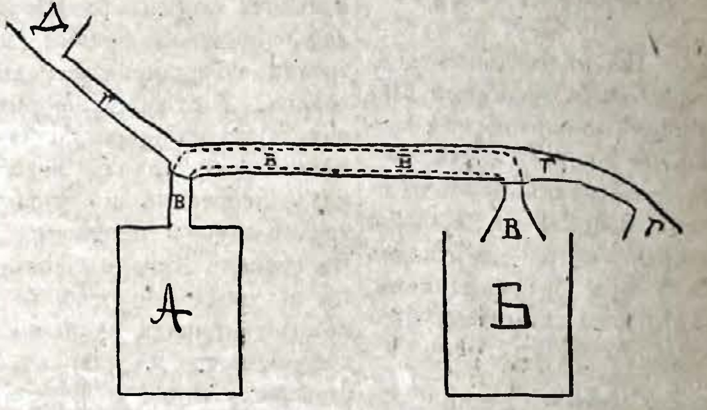
Було то 1859 р. коли въ нашôй Пенсилвеніи почали вертѣти въ земли и добули великй масы нафты. Нафта та однако не находить ся въ земли така прозрачна, чиста, якъ єѣ бачимо въ лямпѣ. Нѣ! Зъ землѣ не добуваютъ нафты, а добуваютъ такъ званый земный олѣй и доперва зъ того земного олѣю черезъ очищене дôстаютъ нафту.

Я буду насампер態 о тôмъ розказувавъ якъ зъ олѣю дôстаєсь нафта, а доперва потôмъ о тôмъ, де вона и якъ въ землѣ находить ся и якъ єѣ добуваютъ.

Що то є олѣй земный?

Олѣй земный є то густава, чорна теча подôбна до рѣдкои мази. Вона має неприємный запахъ, подôбный до нафты.

Коли зъ того олѣю земного хочуть дôстати нафту, то наливаютъ єго въ великй, желѣзнй котлы. Зъ тыхъ котлôвъ ведуть руры до иншихъ резервоарôвъ, то є великихъ начинь. (Образець 3.).

Образець 3.

Такъ въ котлѣ А є олѣй. Пôдъ тымъ котломъ горить вогонь. Щожь дѣєсь? Зъ олѣю того починає выходити пара такъ якъ и зъ воды, коли начинє зъ водою поставить ся на огонь.

Однако котелъ не нагрѣваєсь зъ разу дуже сильно. Єго огрѣваєсь лишь троха, такъ, щобъ олѣй въ котлѣ мавъ усего 40 степенѣвъ тепла Цельзія. При такôмъ огрѣваню выходить зъ олѣю пара або ґазъ; той ґазъ иде въ руру В. Той ґазъ має сорокъ степенѣвъ тепла. Вôнъ вôйшовъ бы до резервуару Б. Однако мы въ руру Г котра окружує руру В, ллемо лѣйкою Д помою зимну воду и та вода, нѣмъ выплине лѣйкою Г охолодить ґазъ, що находить ся въ рурѣ В и той ґазъ выплине въ начинє Б вже яко плинъ або теча и збираєсь въ Б. Коли мы котелъ А довго огрѣваємо, але такъ щобъ олѣй въ котлѣ мавъ тôлько 40 степенѣвъ тепла а не бôльше, то зъ того олѣю буде выходити ґазъ довго, але на кôнецъ перестане. Коли вже не выходить ґазъ, то видно що вже увесь выйшовъ. Той ґазъ, котрый въ рурѣ згуститъ ся и зôбравъ ся въ резервоарѣ Б яко плинъ або теча, называємо кероселенъ або газолинъ або лїґроінъ або петролеуметеръ Тая теча отже не є нафтою.

Щожь робимо далѣ?

Мы зъ резервоару Б выпускаємо кероселенъ въ иншй начиня и вôнъ намъ буде до чогось служити. Потôмъ нагрѣваємо котелъ зъ олѣємъ сильнѣйше, на 100—200 степенѣвъ. При той теплотѣ паруе олѣй знову и коли вôнъ згуститъ ся въ резервоарѣ Б, то перекопуємось, що тая теча є инша якъ перша. Тая теча є именно бензина. Тую бензину знову беремо на бôкъ.

До чого служать намъ кероселенъ и бензина?

Тй обѣ течѣ маютъ то свойство, що коли въ нихъ налити олѣю, або кинути товщи, то той олѣй и товщъ розпуститъ ся. Тому коли маєте на одежѣ вашôй пляму зъ товщи, то змыйте кероселеномъ або бензиною и пляма щезне. Чому? Бо бензина або кероселенъ розпуститъ въ собѣ товщъ, або, якъ кажемо, вытягне. Такъ бачите до чого тй течи потрѣбнй. До праня и таке пране зве ся химічнымъ.

Крôмъ тою бензиною порушаютъ ся возы-самоходы.

(Дальше буде)

ДОПИСИ.

Зъ St. Louis, Mo.

Сими днями жите руске вôджило троха въ Ст. Луї, бо дня 21, 22, 23 вôдбулась ту конвенція „О. Р. Б.“ Але се больше могло обходити самыхъ делеґатôвъ, котрыхъ зъѣхало ся надъ 30, тому лишаемъ се на боцѣ. Большои ваги було, що приѣхавъ сюда кружокъ аматоровъ театру и спѣвакôвъ.

Першій разъ выступивъ кружокъ 20-го Септ. въ вечеръ. Передъ розпочатемъ представленя, спѣвавъ хоръ мужескій кôлька пѣсень. Ю части концертовôй, въ складъ котрои входивъ и славный скрипакъ Чехъ п. Іосифъ Вілімъ зъ Чікаґо, котрый вôдогравъ кôлька кавалкôвъ по майстерски на скрипцяхъ — наступило представлене „Мужики Аристократы“.

Дня 22-го представлено въ великôй гали театральнôй „Тимко капраль“. Передъ представленемъ и межи актами спѣвавъ хоръ мужескій и мѣшаный.

На загальне жадане дано еще разъ представлене въ великôй сали театр. въ недѣлю 25 и представлено: „Не жартуй зъ серцемъ“ и „Мужики аристократы“ по другій разъ.

Всѣ акторы якъ на аматоровъ вывязали ся зо своихъ роль цѣлкомъ добре — а вже п. Сабина Ярема своею знаменитою грою такъ заимпонувала Чехамъ, що загально пôдноcено еи великій талантъ. Зъ мужчинъ найкрасше свою ролю вôддавъ п. Гижа въ роли капраля. Въ пятокъ на представленю „Тимко капраль“ делеґаты всесл. з'ѣзду, котрѝ численно були зôбраній — обкидали за добру гру всѣ акторки середъ грôмкихъ оплескôвъ букетами и китицями цвѣтôвъ.

Не менше якъ представлене, пописавъ ся хоръ. Помимо того, що въ хорѣ муж. спѣвало лишь 10 спѣвакôвъ а въ мѣшанôмъ 16, всѣ хоры выпали такъ добре, що оплескамъ не було кôнця. Спѣвы такъ подобали ся Чехамъ и прочимъ Славянамъ, що кôлька разôвъ мушено повтаряти.

На особлившу похвалу заслугуе панна Марія Шмидъ зъ Mahanoy City, котра своимъ сильнымъ и краснымъ голосомъ въ сольо „На що менѣ чорнѝ очи“ въ супров. фортепяну и спѣвомъ въ хорахъ — порывала всѣхъ. Найбôльша заслуга въ выконаню хорôвъ припадае п. Андрейкови зъ Mahanoy City, котрый яко фаховый учитель и вправный диріґентъ еще зъ краю — з'умѣвъ влята въ нашѝ пѣсни помимо невеличкого хору таку силу — що Чехи хотяй самѝ якѝ музики — подивляли нашѝ пѣсни и оплескували до нестямы.

Присутный.

Зъ Ансоніи, Конн.

Може бы собѣ дехто зъ Русинôвъ думавъ, що Ансонійскій царославній суть дуже чеснѝ и порядни люде, але то неправда. Пару мѣсяцѣвъ тому назадъ ихъ батюшка допоминавъ ся бôльшои мѣсячнои платнѣ, каже, що нанего замала тота платня яку побирае, що вôнъ не може выжити зъ родиною а въ той часъ прискакуе зъ кулакомъ одень того парафіянинъ розлюченый мовъ собака и такъ нагрѣтивъ батюшкови до мамы, що ажь ему волосе на головѣ станело, бо може ще такого кляття не чувъ ажь першій разъ вôдъ свого парафіянина. А найстаршій патріотъ повѣдае батюшкови, що если за мало на него тої платнѣ то нехай свою ѣмосьць выправить его женѣ спôдницѣ шити, то собѣ заробить. Компанія, яку недавно заложили и була выхвалена въ Ню-Йорской кезетѣ ажь по пôдъ небеса вже ся розôйшла; грозило имъ банкруцтво и мусѣли продати всьо. Лишь незнати про що. Одни кажуть, що панъ контрольоръ недуже добре дозиравъ а якъ контролювавъ що, то не хотѣвъ щобы его кишенѣ дакто зобзеравъ. Патріотова Й. В. бизнесъ въ салонѣ иде несогôрше; въ кожду Суботу музику справляе, ґаздове зъ жѣнками, парубки и дѣвчата замѣсть итти до церкви на вечѣрню, идуть до него на граня а батюшка въ псаломщикомъ самъ въ церкви. Въ салонѣ грають и танцюють по двнайцятой а и по дванайцятôй бють ся. На Labor Day робили баль и такъ чесно ся забавляли, що ажь одень другому нôжь впакувавъ въ ребра, але дали знати полицманови и заразъ на брата взявъ до арешту а въ другій день попровадили го шерифъ до New Haven зъ якого барана и зôставъ засудженый на 3 мѣсяцѣ вязницѣ и 20 долярôвъ кары. Салонъ В. есть опарканеный на сѣмъ фитôвъ высоко, щобы никто не видѣвъ, що тамъ парубки зъ дѣвчатами роблять. Такъ само царославній застають нашимъ дѣвчатамъ на стрітѣ и намавляють ихъ щобы ходили до В. галѣ танцювати, смѣлять ихъ, щобы ся украинцѣвъ не бояли. Фарбованымъ москалямъ жаль, що мѣжъ нами есть спокôй и не знають що зъ того робити, то посходять ся до своего боса и всѣ брешуть до купы якъ бы то могли радикаламъ докучити. Якъ велику купу набрешуть, то пôдпишуть одного дурня пôдъ тою брехнею и засилають до редакціи смѣтя чи „Свѣта“. Але мы собѣ зъ того ничь неробимо; мы добре знаемо, що они неможуть намъ ничь зробити анѣ нѣкому чести вôдобрати, бо ѣ сами немають а „Свѣтъ“ то вже вôдъ давна смердить трупомъ.

Ансоніець.

Зъ McKees Rocks Pa.

Въ Недѣлю 2-го Октобра вечеромъ приѣхавъ бувъ до Мікіераксъ, Па. російско-американьскій царославный епископъ Тихонъ, на візиту Мікіеракскои парохіи, котра складаеть ся зъ двохъ чи трохъ правдивыхъ Москалѣвъ и зо два разы тôлько галицко-угорскихъ москвофулôвъ. Правда, есть тутъ досить много Русинôвъ, але до москофульскои партіи не належать. Не дивно менѣ було що тутъ его преосв. Тихонъ приѣхавъ, але задивовало мене то, що приѣхавъ зъ такъ великою парадою, бо ажь чотырома сивыми кôньми якбы якій цѣсарь. Коли злѣзъ зъ кариты почалась водправляти вечерня въ кôмнатѣ, котра есть призначена дѣтямъ для науки. Посходились тамъ майже всѣ тутейшѝ москвофульскѝ учасники, але правдоподôбно не було тамъ анѣ одного зъ тихъ, котрѝ суть правдивыми Москалями. Змосковщенѝ угорско-галицкѝ Русйны и Русинки якось Тихоновои вôдправы и проповѣди нѣчого не розумѣли тай лишь на него позирали тяжко вздыхали а выйшовши звôдтамъ розпитували однѝ другихъ, що той епископъ проповѣдавъ. Але не було тамъ такихъ, щобы однѝ другимъ могли дещо вытлумачити. Ажь при розходѣ, оденъ чоловѣкь назвищемъ, далось менѣ чути, Кошутъ, имъ тамъ якось тлумачивъ.

Все то байка, але москвофілы знаете, такъ якъ звычайно, мали тамъ за стѣновъ якусь піятику, ґудъ таймъ, бо коли Тихонъ ставъ вôдправляти вечерню то звôдтамъ почали выноситись московфульскѝ патріоты въ смѣшнôмъ станѣ, бо щось ними почало кидати до болота. А такъ выйшовъ оденъ, но ще и два кроки вôдъ порога не зробивъ а такъ здорово простеръ ся, що болото ажь по стѣнахъ розбрыскало ся. Мавъ щасте, що упавъ плечима не носомъ, бо носа певно бы бувъ позбувъ ся. Потôмъ выйшовъ другій и своимъ ходомъ занявъ цѣлу улицю хочь була досить широка. Й такъ выходили одинъ по другôмъ а всѣ въ однакôвôмъ станѣ, акуратно по твердо русски. На вечѣрню зôбралось досить много людей, були мѣжь ними Айриши, Хорваты, Поляки, Словаки, Жиды и вся бранжа; були тамъ декотрѝ зъ нашихъ людей. Розумѣеть ся всѣ тѝ высше згаданѝ народы не прибули тамъ молитись анѣ просити благословеня вôдъ Тихона, бо навѣть декотрѝ анѣ капелюхôвъ зъ головы нездôймали, але пріишли тамъ на тое, щобы побачити якъ выглядае російскій Тихонъ а выйшовши звôдтамъ посмѣховались.

И. Р. очевидець.

НАДÔСЛАНЕ.

Зъ Elmira Heights, N. Y.

Въ ч. 35 новойорскои казеты твердый москвофилъ вôдъ Горлиць зачавъ плакати и жаловатись, що мы радикалы хочемо ихъ елмарійску церковь обернути на корчму. То бы було щось неможливого, бо въ Елмайрѣ рускои церкви не було и нема. Друге, пощожь мы мали бы обертати церкву на корчму, коли мы самѝ побудовали церкву (але въ Елмайра Гайтсъ а не въ Елмайрѣ) и стараемо ся о неѣ; про се кождый знае хто лишь ходить до церкви. Тихъ Николайчикôвъ е тутъ всего два и пôвъ. До церкви не приходять хиба може разъ на 4 роки и то пянѝ. Й не прийшли, щобы Богу ся помолити, але прийшли до галѣ и черезъ службу ся бунтовали и виску попивали та радили ся якъ бы намъ пошкодити, намъ, щосьмо на будову дали свои грошѣ и робилисьмо при церкви ночами и свои лоты въ заставъ за церковь дали. Все те робили мы, бо хотѣли мати свôй дôмъ божій и Богъ намъ допомôгъ и люде чеснѝ зъ другихъ плейзôвъ. Въ той часъ тѝ москвофілы „зъ глубокои Росіи“ вôдъ Горлиць, смѣяли ся зъ насъ, страшили насъ, що тѝ грошѣ, якѝ мы позичили на церковь пропадуть, але коли бачили, що мы ихъ не слухаемо, то ходили по плейзахъ и заказували людямъ, щобы на нашу церковь не платили. Коли и то имъ ся не удало, то заложили собѣ братство на имя патрона нашои церкви о. Николая 1902 року, а якъ брали чартеръ то фалшиво присягала, що ихъ братство заложене еще 1895 року. Тое ихъ братство прислало 2 делеґатôвъ на нашъ церковный мітинґъ, коли ся мала выбирати церковна рада. Якъ вже сказано они бунтовали ся пôдчасъ службы божои при помочи виски. На мітинґу нашѝ братя имъ попустили, бо хотѣли згоды и хотѣли видѣти якъ они будуть ґаздувати и выбрали зъ нихъ одного касіеромъ а одного предсѣдателемъ.

Мы вôддали имъ все якъ людямъ. У насъ касіеръ мае бути бейльованый а ихъ касіеръ не лишь, що не давъ за себе бейлъ а еще хотѣвъ ся зъ нами бити, коли мы за бейлъ вспоминались. Тыхъ двохъ нашихъ братôвъ, що найбôльше о бейлъ вспоминались, зъ церкви выкляли и тое на письмѣ зъ печаткою церковною черезъ почту имъ послали а опôсля до церкви ихъ не пустили. То зъ тои гризоты братъ П. Лепакъ свои проперты оставивъ, а самъ вынѣсъ ся до Питсбурґа, але и тамъ жие собѣ якъ чесный чоловѣкъ и старае ся о свою руску церковь и школу. А тотѝ фарисеѣ зачали ся самѝ мѣжь собою жерти. Председатель зôставивъ роботу у фабрицѣ а самъ пôшовъ до дому розпусты сплювачки мити и робивъ другѝ бридкѝ роботы та зводивъ рускѝ дѣвчата до того. Наше братство св. Михаила до галѣ на мітинґъ не пустили, хочь наше братство дало початокъ церкви и до днесь о неѣ стараесь и пôшли въ недѣлю до скваера. Але скваеръ знавъ насъ якъ чесныхъ людей и варентъ на насъ не давъ. Тогды они пôшли до лоера и наняли его за церковнѝ грошѣ, щобы насъ до арешту посаджавъ, але скваеръ и теперь варенту не давъ. Тодѣ містеръ председа грошѣ до кишенѣ сховавъ а містеръ касіеръ знову вынявъ грошѣ зъ касы, щобы лоерови заплатити.

Але містеръ председа погнѣвавъ ся, що ему не дали другихъ грошей до лоера нести и кинувъ ключѣ. Здавало ся, що вже буде спокôй. Давнѣйше приходили до насъ галицкѝ священики: о. Констанкевичь, Стефановичь, Дмитрôвъ, Макарь и другѝ и мы були зъ нихъ вдоволенѝ, але партія Нръ 2. захотѣла спровадити собѣ угорского священика. Мы имъ не зборонили и они спроваджовали тутъ о. Яцковича зô Скрентонъ, Па,

Не могучи дôстати царославного батюшка, а почувши, що о. Годобай рускѝ церкви каже на айриских бискупôвъ записувати — закликали его. О. Годобай прийшовъ и казавъ намъ слухати Mr. председу, котрый намъ наробивъ тôлько встыду и клопоту. Тогды мы ся порозумѣли и председу выкинули. Якъ звѣсно зъ початку було Николайчикôвъ 2 и пôвъ, але тыхъ два и жена вынесли ся а пôвъ зôстало и дальше баламуту робить. — Зъ того кождый може бачити що мы нѣчіеи церкви на корчму обертати не хочемъ, анѣ зъ церкви не выкидаемъ а противно еще просимо до церкви. Зъ священикôвъ були мы вдоволенѝ кромѣ о. Годобая, котрый дуже по жидôвски торгувавъ ся зъ нами. Теперь питаемо редахторôвъ ню-йорскои кезеты чи вы все таку правду друкуете якъ вôдъ Николайчикôвъ въ Елмайрѣ? Єсли такъ, то шкода того имена, що стоить на заголовку вашои казеты. Мы читали неразъ, що вы пишете на нашихъ священикôвъ „радикалы“, але зъ такими радикалами мы радѝбъ жити и умерати а зъ такими москвофілами якъ вы, то и сходитися не хочемо и ихъ видѣти.

Парафіянинъ.

— Хочете правовати ся, выставити кому повномочіе, купити або продати маетокъ, дôстати сплатокъ, сколектовати грошѣ вôдъ довжникôвъ або увôльнити ся вôдъ войсковои екзекуціи, пишѣть до John-a Nemeth-a 457 Washington St. New York, N. Y. Вôнъ вамъ всьо зробить якъ найлѣпше и скоро.

Справоздане мѣсячне Р. Нар. Фонду за вересень 1904 р.

Pittsburg, Pa.: М. Дмитрôвъ и М. Турковскій зôбрали 11.25 дол.

Monessen, Pa.: Якимъ Цимбала за тик. St. Louis 1 дол.

Olyphant, Pa.: М. Паздрѣй на хрестин. у Софр. Хомы 3.75 дол.

Leetsdale, Pa.: Ф. Мачишь зôбравъ на хрестинахъ 2.65 дол.

Kingston, Pa.: По похоронѣ о. Молчанія на бурсу 20 дол.

W. Troy, N. Y.: На хрест. у Вол. Усцкого 5.10 дол.

Fredericktown, Pa.: Иванъ Петриско на весѣлю 1.90 д.

Scranton, Pa.: А. Ґела на хрест. у Шеремеτы 7.50 д.

Olyphant, Pa.: Иванъ Смакула и Иванъ Мосцѣвскій на хрест. у В. Прокôпчака 2.85 дол.

McAdoo, Pa.: Данило Баволякъ и Иванъ Посипанко 1 дол.

Ansonia, Conn.: На руки Ив. Неця 14.30 дол.

McKees Rocks, Pa.: М. Турковскій у Ив. Драбана 4.20 дол., а за тикеты на церковь въ St. Louis 10 дол.

Yonkers, N. Y.: о. П. Тимкевичь вôдъ парохіянъ 33.01 дол.

Разомъ въ вересню зôбрано 118.51 дол.

По конець серпня 1904 р. зôбрано 1195.67 дол.

Разомъ по конець вересня 1904 зôбрано **1314.18** долярôвъ.

О. В. Гривнакъ, за секр.

Ив. Ґлова, касіеръ.

— РЕДАКЦІЯ „СЛОВА“, просить усѣхъ Русинôвъ написати допись пôдъ заголовкомъ: Якъ нашѝ люде святкують недѣлю?

Трехъ дописувателѣвъ, котрѝ опишуть найкрасше, дôстануть красну надгороду, кождый пôсля вартости дописи. Дописи належить посылати на адресу: Rev. Paul Tymkievich, 45 Oak Str., Yonkers, N. Y.

[illegible] воєннѝ [illegible], що то цофане ся [illegible]нцѣвъ не е безъ цѣли, въ тôмъ крые ся якійсь плянъ.

„SVOBODA“
(LIBERTY)
The Ruthenian (Little Russian) Weekly
published every Thursday
at 209-211 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

UNION LABEL 23

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16. 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
До старого краю на рôкъ $2.00
Въ Америцѣ на пôвъ року $1.00
До старого краю на пôвъ року... $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пошлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Новый телефонъ Нумеръ 787

Безъименныхъ дописей непринимаемо.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити мусить подати намъ, кромѣ нового, также свой старый адресъ.

Замѣтки.

Руска Бурса въ Йонкерсъ, Н. Й. вже отворилась дня 10 Октобра. До Бурсы принято 14 рускихъ хлопцѣвъ зъ рôжныхъ сторôнъ Америки. Кождый щирый Русинъ повиненъ старатись пôддержати сю першу руску выховавчу институцію въ Америцѣ.

—

На о. Годобая сиилесь оденъ ударъ по другимъ. Въ послѣднôмъ числѣ нюйоркскои казеты выписано 28 „пунктôвъ“ противъ него. Пôдъ тими „пунктами“ пôдписаный лянсфордскій дякъ. Тй „пункты“ безпеpечно не е робота пôдписаного, але котрогось зъ угорскихъ священикôвъ. Єсли все написане е правдою, то дивуватись треба, що зъ угорскихъ священикôвъ хтось не выступивъ вôтверто, але вважавъ за вôдповѣдне сховатись за плечѣ дяка.

—

Подаючи до публичнои вѣдомости листъ писаный зъ Ню-Йорку до Канады, мы мали на цѣли освѣчене деморализаціи, яка тутъ панує въ певныхъ кружкахъ американьскои Руси. О особы намъ зовсѣмъ не ходило, чого доказомъ, що именъ осôбъ мы не подавали. Пись- було оригінальне а зов- ... перекручене.

Що ...
якъ и верствы ...нада)
Якъ пôзнати чор...
Въ брунатнôмъ остан... ...орщикъ вôдъ »Свѣта« окомъ, въ чорнôмъ доперва ... набирае, але Weekly, але слово руский пише через два сс тай взагалѣ вживае правописи подôбнои до москвофільскихъ газетъ. „Слово“ е орґаномъ консерватистôвъ и сильно поборюе „Канадийского Фармера“, котрый стоить по сторонѣ лібералôвъ. Якъ кажуть, „Слово“ буде выходити лишь пару мѣсяцѣвъ передъ выборами, щобы якъ найбôльше людей нагнати на консервативну сторону. — Цѣкава рѣчь зъ тою новою часописею и та, що она не годна була придумати для себе якоись другои назвы. Тажь одно „Слово“ выходить вже въ Сполученыхъ Державахъ. Є се выдавництво просвѣтне, имени А. Бончевского и зъ канадійскимъ »Словомъ« не мае нѣчо спôльного. Чи редакторы сеи новои часописи вже такй idioты, що не годнй були выдумати якогось иншого имени?

—

Вже осѣнь почалась, на дворѣ похолоднѣло и здавалось бы, що и люде повиннй бы бути менче горячй, роздражненй, нервовй... На жаль такъ не е. Редакторъ вôдъ »Свѣта« кидаесь и дальше на всѣ боки, кусае всѣхъ и вся, не бачучи, що тымъ лишь самому собѣ шкодить и своѣй „партіи“.

—

Звѣсный брехунъ о. Арсеній, що бувъ свого часу въ Трою а теперь въ Мейфілдъ, Па. пише собѣ вразъ вразъ славословія до „Свѣта“ та ще самъ пôдписуе ся. Забувъ мабуть або не знае, що власна хвальба сорочки не дасть.

—

Про царославне здирство пише сербска часопись »Србин«. Сербы въ Санъ Франсиско дали на парастасъ по своихъ патріотахъ въ тамошнôй царославнôй церкви. За те пораховано имъ 15 долярôвъ за свѣчки а 10 долярôвъ за спѣвъ; весь розхôдъ выносивъ около 40 долярôвъ.

—

Що се не одинокій примѣръ царославного деруньства видно зъ того, що въ царославнôй церкви въ Вилксбери, Па. (хочь протоиереєви платить Синодъ) жонатй мусять платити на церковь $6.00 на рôкъ а самотнй $4.00. За вывôдъ $1.00, за хрестъ дома — дорогу и $5.00, за парастасъ $5.00 и т. д.

—

Не кажи гопъ! доки не перескочишь. »Свѣтъ« вôдсилаемо до часописи »Scranton Times«, если хоче довѣдатись, чи правдива новинка подана нами про се, що бискупъ Гобенъ закладавъ камѣнь на Labor Day пôдъ гр. кат. церковь въ Mayfield, Pa.

—

Украиньскій языкъ се не выдумка а фактъ признаный трохи бôльшими учеными якъ Кіевскій „селянинъ“ вôдъ »Свѣта«. Сварня нѣ лайки факту змѣнити не въ силѣ.

—

... слабо читае, особливо по украиньски. »Свобода« не казала, що о. Клопотовскій попôдписовавъ имена 7 людей пôдъ своею статею, навѣть о. Шостака нѣ. Они всѣ самй свои имена пôдписали. Але »Свобода« каже, що они пôдписали свои имена пôдъ вплывомъ о. Клопотовского. Що люде, котрй опустили царославіе е корѣннй православнй, се знаемъ таки вôдъ нихъ самыхъ.

Подвиги о. Обушкевича.

Бунтуе проти хорого священика.

—

При помочи пятьохъ полисменôвъ вдираесь до церкви.

Недавно сему захорѣвъ о. Пôдгорецкій зъ Джерзі Сити, Н. Дж., и бувъ змушеный выѣхати на свѣжій воздухъ до Пенсилвеніи. На свое мѣсце оставивъ заступникомъ о. Гривнака. О. Обушкевичь, вождъ москвофілôвъ въ Америцѣ, що вже давно остривъ собѣ зубы на сю парохію, сейчасъ ставъ аґітовати черезъ своихъ заушникôвъ, щобы вôнъ мôгъ до Джерзі Сити достатись. Але се не дуже ему велось, бо хотяй хруники рили, о. Гривнакъ дуже примѣрный священикъ сповнявъ свои обовязки и всѣ були вдоволенй а на мітинґу парохіяльнôмъ ухвалили, що о. Гривнакъ мае остати заступникомъ о. Пôдгорецкого якъ довго сей не выздоровѣе и не поверне. Тимчасомъ повернувъ зъ Галичины о. Макаръ и о. Гривнакъ обнявъ парохію въ Сиракюзъ, Н. Й. а о. Макаръ обнявъ мѣсце о. Пôдгорецкого за его згодою. Зачувши се, о. Обушкевичь поспѣшивъ зъ Трой, Н. Й. выкористати сю ситуацію и приѣхавъ чимъ скорше до Джерзі Сити, де укрытый въ бедрумѣ своихъ приклонникôвъ и окруженый фляшками пива, нараджувавъ ся якъ бы дôстатись на парохію. Въ Суботу, 1-ого Октобра удавъ ся до церкви, щобы вôдправити Службу Божу. Тутъ члены комітету церковного зачали его пытати, якимъ правомъ влѣзъ до чужои церкви. О. Обушкевичь зразу мовчавъ а опôсля зачавъ крутити, що его комітетъ церковный запросивъ и такъ дальше. „Якій комітетъ?— пытае членъ комітету — коли я е также въ радѣ и о тôмъ нѣчого не знаю. И другій и третый также нѣчого не знають?“

На те вже о. Обушк. не знавъ що вôдповѣсти, а комітетовй, щобы не робити скандалу и не выкидати зъ церкви старого, сивоголового чоловѣка, дали ему вôдправити Службу Божу, але наказали, щобы бôльше не важивъ ся туда пхати свого носа. Знаючи чимъ така грозьба пахне а маючи намѣръ доконче впхати ся на парафію, о. Обушкевичь завôзвавъ 5 полісменôвъ и на другій день въ Недѣлю пôдъ ихъ опѣкою ввôйшовъ до церкви. Въ церкви на той часъ правивъ утреню о. Макаръ.

Побачивши се, о. Обуш. почавъ чимъ скорше збиратись на Службу. На се надбѣгли декотрй комітетовй. Тодѣ о. Обушк. причаѣвъ ся надъ чашою и вдававъ, що дуже горячо молить ся. Комітетовй хотѣли зняти зъ о. Обушкевича ризы та вôдобрати ему чашу и були бы певно се зробили, еслибъ бувъ о. Макаръ не здержавъ ихъ вôдъ сего. Вкôнци выпросивъ собѣ о. Обушк., що вôдправить лишень читану Службу Божу и вынесе ся геть. Комітетовй дозволили ему се, але о. Обушк. не додержавъ слова, бо вмѣсто читати почавъ спѣвати Службу, а ему ставъ вôдповѣдати умысно нимъ спроваджений хоръ зъ Пасеікъ, Н. Дж. Яке огôрчене повстало мѣжь народомъ кождый може собѣ представити.

Въ проповѣди яку выголосивъ о. Обушк. пôдчасъ Службы, зъ пôдступомъ гôднымъ жидôвскихъ фарисеѣвъ, завзывавъ людей до згоды, котру самъ розбивавъ та оправдувавъ ся тимъ, що вôнъ прийшовъ лише якъ гôсть, щобы заступити хорого священика, помимо сего, що сей хорый священикъ вже самъ просивъ о заступство кого другого, именно о. Макара.

Опôсля о. Макарь вôдправивъ богослужене а на проповѣди сказавъ на якôй пôдставѣ прийшовъ до джерзиситскои церкви. О. Обушкевичь полазивши еще по бедрумахъ и сконсумовавши батерію фляшокъ пива зъ своими приверженцями, вынѣсъ ся на другій день раненько зъ Джерзі Сити до Трою, давши поручене своимъ ґенераламъ якъ мають дальше поступати, щобы вôнъ тамъ дôставъ ся. Ти ґенералы зробили собѣ самовласно буцѣмъ то парохіяльный буцѣмъ комітетскій мітинґъ, на котрôмъ ухвалили, що не возьмуть на заступство нѣ о. Обушкевича нѣ Макара. Що дальше сталось покишо не знати.

Щобы зрозумѣти цѣлу низькôсть поступованя о. Обушкевича въ сѣй справѣ мусимо додати, що о. Обушкевичь недавно покинувъ парохію въ Карнеґі, Па. (вже мабуть третый разъ) и осѣвъ въ Трою. Н. Й., щобы бути близше Джерзи Сити и мати тую парохію всегда пôдъ окомъ а въ разѣ, если трафить ся спосôбнôсть — туды скочити и ѣѣ засѣсти. Въ Трою не сидить о. Обуш. еще 2 мѣсяцѣ а вже хоче покинути се мѣсце. О. Обушкевичь хоче уходити за миротворця и повернувъ доперва зъ всеславяньского зъѣзду де проповѣдувавъ всеславяньску взаимнôсть и любовь. И ось се першій фактъ пôсля его приѣзду, якимъ доказавъ якъ вôнъ сю любовь и згоду розумѣе. Вкôнця треба сказати, що еслибъ бувъ о. Обушкевичь вживавъ тихъ всѣхъ скандальныхъ средствъ въ цѣли заходженя парохіи въ борбѣ зо здоровымъ чоловѣкомъ, то еще якось може можнабы ему се простити, але тутъ отець Обушкевичь выступивъ до борбы противъ чоловѣка хорого, свого брата во Христѣ и сослужителя; чоловѣка, що задля своеи слабости теперь не може боротись проти его пôдлыхъ пôдступôвъ. Се пôсля нашои гадки переходить всяке поняте и вôдбирае и ту крихôтку чести о. Обушкевичови, яку ще мавъ до сего часу мѣжь деякими людьми.

Листъ изъ Старого краю

—

Умы галицкои Руси занятй теперь тымъ, що чинъ Св. В. В. высвобидивъ ся зъ пôдъ опѣки езуитськои. На сильнй протесты рускои суспôльности, розглянувъ Римъ нечесну господарку Єзуитôвъ василяньскими маетками и ихъ скрайно нехристіяньске поводжене ся зъ Русинами и усунувъ Єзуитôвъ а Василіянъ полишивъ ихъ власному зарядови. Такъ отже скôнчила ся 22 лѣтня неволя руськихъ Василіянъ, котрй черезъ весь той часъ зôставали пôдъ проводомъ такихъ учителѣвъ, якими суть Єзуиты. Яка корысть Русинамъ зъ тои науки? Се мы бачимо, що наука та дуже дорого насъ коштувала, бо величезнй добра Василіянъ пôдъ управою Єзуитôвъ, не то що не побôльшились, але поменшились о три четвертй части, и попали въ величезнй довги. Се е оденъ плôдъ науки Єзуитôвъ. Другій еще бôльшій, се 22 лѣтъ науки, впоюваня идей узнаныхъ цѣлымъ цивілізованымъ свѣтомъ за скрайно нечестнй и нелюдськй. Тыхъ 22 роки науки вôдбило ся на нашихъ Василіянахъ и увôйшло имъ въ кровъ и кости. Коли въ цѣлôй Галичинѣ народъ отвирае очи и будить ся до нового житя а священики свѣтскй суть въ великôй мѣрѣ ихъ провôдниками въ національнôй борбѣ, отцѣ Василіяне не то що стоять на боцѣ, але дѣлають ще на шкоду народа стоячи по сторонѣ сильныхъ мира сего, и отуманюючи народъ езуитськими шопками. Вôдъ коли Василіяне поросли въ пѣре на галицькôй Руси, мы чуемо ихъ покликъ, котрый находить вôдгомôнъ и середъ кругôвъ свѣтскихъ священикôвъ, що задачею священика е лишь дбати о греко-кат. церковъ, котру Василіяне що разъ бôльше лятинізують, впроваджуючи латинськй обряды, мы бачимо, що творить ся у насъ партія клерикальна, котрои защитникомъ е самъ митрополитъ ґрафъ Шептицкій. Се е той другій плôдъ езуитськои науки. Теперь вже Василіяне самй, а ихъ протоигуменомъ о. Філясъ, але наука езуитська за глубоко вкорѣнилась, щобы они могли еи такъ скоро позбутись. Змѣнилась тôлько назва — польскй Єзуиты на руськихъ Єзуитôвъ въ особѣ Василіянъ.—Вы далекй вôдъ нихъ и вôдъ ихъ вплывôвъ, однакъ знати про се не пошкодить.

Коли въ Галичинѣ кажепѣс ляцька господарка, на Буковинѣ цѣлкомъ инакше. Въ Галичинѣ всѣ найвысшй уряды займають Поляки, Русинамъ нема приступу, хочь що до числа, Русинôвъ и Полякôвъ въ Галичинѣ майже однаково. На Буковинѣ именувавъ цѣсарь маршалкомъ буковиньского сойму Румуна барона Юрія Василька Серецкого, а его заступникомъ Русина др. Смаль-Стоцкого, соймового посла и проф. університету. Таку обсаду найвысшихъ урядôвъ на Буковинѣ приняли всѣ зъ найбôльшимъ вдоволенемъ, позаякъ середъ тамошныхъ сучасныхъ вôдносинъ, именоване тыхъ двохъ людей дае запоруку краеви, що пôдъ ихъ управою зворотъ на лучше пôйде скорѣйше и въ користь населеня Буковины. Чому се такъ, що на Буковинѣ якось инакше Русинамъ живе ся, чимъ въ Галичинѣ? На се коротка вôдповѣдь: На Буковинѣ нема при кермѣ державнôй Полякôвъ, лишь Нѣмцѣ, народъ культурный и справедливый.
Б.

Галицький утраквізм.

—

Уже пять літ, як в Заліщиках отворено утраквістичний семинар учительський. Директором его е бувший інспектор повітовий сов. Тит Слоневський. Слоневський — син руського попа, вигодований руськими колачами. Однакож по руськи навіть не заговорить ніколи, бо каже, що ruski język nie jest jeszcze na tyle wykształcony, aby nim można dobrze władać — (подібно як „Канадийський Фармер“ хвалить робітникам ліберальну партию, бо робітнича партия канадийська ще за слаба і нерозвинена). Тому велить руським дітям не то в школі але й поза школою говорити по польськи. А на науці викладае про Довбуша, що різав „невинних“ панів та Жидів і под.

По приміру директора поступають і професори. Один з них, Ґіртлер, викладае психольоґію в слідуючий спосіб (розуміе-сь по польськи): „Хотівби я, щоби межи Рисинами і Поляками була згода, але се неможливо, бо межи ними е гайдамаки, що хотять нас вирізати.“ Той самий професор учить історії в той спосіб, що називае славного Залізняка „батяром“, що „zebrawszy hołotę z takich jak on ludzi, napadał na pańskie dwory rznąć i rabować.“ При екзамінованю учеників позваляе собі Ґіртлер на нечувані „віци“. Питае пр. Ty Rusin? — Rusin! — Dlatego ty taki głupi...

Професор Марчиньскі говорить знову, що руська мова е „zlepkiem“, а доказ дае такий: Русини украли у Поляків „b“ (б) і зробили собі „в“, украли „g“ (г) і зробили „д“ і т. д.

В інтересі правди однакож треба замітити, що не всі професори в такий спосіб поступають. Бо е пр.

в семинариї заліщицькій професор Старжинський Поляк, людина сумлінна і за те приходить ся єму чимало зносити від своїх-же товаришів-професорів.

З початком року шкільного 1904—5 записалось до семинариї в Заліщиках 207 учеників. З них 115 греко-католиків, 75 римо-католиків (в семинариях галицьких не записують якої народности є ученик) і 17 Жидів. Нехай би Поляками були всі римо-католики (хотяй так не є, бо римо-католики у Галичині східній є переважно народности руської), то булоби Поляків о 40 меньше чим Русинів. Однакож до інтернату, удержуваного напів коштом державним а напів краєвим, принято лиш 20 Русинів а 41 Поляків. Інтернатом завідує комітет зложений із самих Поляків-гакатистів, а ті не допускають Русинів до інтернату.

Оттак в практиці виглядає згода і рівноправність народностий Галичини. Ляхи уважають себе за народ скривджений, однакож Русинів кривдять прямо без порівнаня більше. Що се їм на добре не вийде, то річ певна. Бо хто сїє вітер, той лиш бурю буде збирати.

Сен Френсіско, Кал., 2, 10. 1904

Г. Данищук.

Для еміґранто̂въ!

Дуже часто читаємо въ краєвыхъ часописяхъ рôжни̂ неправдоподôбни̂ вѣсти що до приниманя еміґрантôвъ въ Сполученыхъ Державахъ. Послѣдными часами появила ся въ кôлькохъ галицкихъ рускихъ часописяхъ „пересторога“ для еміґрантôвъ, въ котрôй мѣжь иньшимъ сказано, що кождый, хто приѣжджає до Америки, мусить выказати ся, що посѣдає $100. Цѣкава се рѣчь, звôдки така вѣдомôсть и що она має на цѣли. Мы тутъ маємо цѣлкомъ вôдмѣнни̂ а певни̂ информациї, тожь для розясненя интересованымъ особамъ, тутъ ихъ подаємо. До Сполученыхъ Державъ непринимають людей, котри̂ суть неписьменни̂, котри̂ суть слаби̂ на якусь заразливу хоробу, котрыхъ спроваджує тутъ якась компанія яко законтрактованыхъ, отже котри̂ мають завчасну тутъ роботу, котри̂ не мають при собѣ такои сумы грошей, котра є потрѣбна на дорогу куда еміґрантъ має удати ся, и если еміґрантъ не має нѣякихъ знакомыхъ. Єсли має знакомыхъ, то мусить знати докладну адресу до нихъ, щобы они могли по него выйти, або зателеґрафувати що они тутъ є. Не принимає ся жѣнокъ и дѣвчатъ самыхъ, безъ опѣки. Тыхъ правилъ а не другихъ придержують ся уряды еміґраційни̂ Спол. Державъ. А що до тыхъ $100, се певно добра рѣчь ихъ мати, але она не є условемъ потрѣбнымъ до принятя въ Сполучени̂ Державы.

Що чувати въ свѣтѣ.

ЗЪ ПЕТРБУРГА доносять, що російська поліція выкрила заговоръ на житє російского царя. Заговорщики мали именно высадити въ воздухъ поѣздъ, котрымъ мавъ вертати царь до Петербурга зô своеи подорожи зъ полудня.

Новый міністеръ внутрѣшныхъ справъ въ Росіи князь Мірскій одержавъ ґратуляційни̂ телеґрамы зъ Москвы и Одессы, въ котрыхъ выражають горожане свою велику радôсть, що вôнъ обнявъ се такъ важне становище. Горожане ти̂ заявляють, що цѣлковито годять ся зъ тою програмою, яку вôнъ недавно обявивъ, що буде придержувати ся еѣ, и приобѣцюють пôдпомагати його у всѣхъ його змаганяхъ.

Ґенер. Трота, командантъ нѣмецкого войска въ полудневôй Африцѣ телеґрафує, що опôръ повстанцѣвъ Гереро̂въ вже зломаный, а цѣлковите ихъ знищене наступить въ далеко коротшôмъ часѣ, якъ можна було сподѣвати ся передъ кôлькома тыжнями. Причиною побѣды є се, що начальники повстанцѣвъ роздѣлили ся и нема мѣжь ними едности и згоды. Нѣмецька армія безъ впину посуваючи ся на передъ, доконала сего, що повстанцѣ суть майже зô всѣхъ бокôвъ замкнени̂, а не маючи нѣ живности, нѣ амуніціи, будуть мусѣли здати ся на ласку и неласку Нѣмцѣвъ. Незгода провôдникôвъ повстанцѣвъ вôддала побѣду въ руки Нѣмцѣвъ. Коли заворушене въ короткôмъ часѣ має бути цѣлкомъ усмирене, то дуже важнымъ є те, щобы завести тамъ вже сталый порядокъ и уникати давныхъ промахôвъ.

Во̂йна на далекôмъ Сходѣ.

Телеґрамы.

Петербургъ 30. Наспѣла тутъ телеґрама, що коло гôръ Єнтай, атаки Японцѣвъ зôстали побѣдоносно вôдперти̂, и Японцѣ мусѣли цофнути ся зъ занятихъ позицій.

Харбинъ 30. Японцѣ концентрують свои войска проти лѣвого крила Куропаткина, и заходять його зô всходу. Ватага китайськихъ бандитôвъ старала ся минувшои ночи знищити желѣзну дорогу, 150 миль на полудне вôдъ Харбина. Російськôй сторожи удало ся въ часъ запобѣчи сему.

Петербургъ 2. Вô второкъ 4. жовтня удасть ся царь до Ревалю, щобы попращати ся зъ фльотою, котра вôдплыває на Далекій Сходъ. По довгихъ приготованяхъ и перепонахъ, стоить остаточно російська фльота готова до дороги. Одни̂ були за тымъ, щобы фльоту чимъ скорше посылати, щобы войско въ Манджуріи подвоѣти и войну перевагою чисельною покончити. Други̂ були тому противни̂. Остаточно порѣшено выслати фльоту балтійську на Далекій Сходъ. Переважно многи̂ суть тои гадки, що побѣда Росіянъ є немыслима, доки Японцѣ будуть мали на мори перевагу, треба отже послати фльоту, навѣть хотяйбы Портъ Артуръ бувъ вже занятый а портъ-артурська фльота знищена. Однакъ є надѣя, що такъ скоро не попаде Портъ Артуръ въ руки Японцѣвъ, а портъ-артурська фльота, єсли нанесе великѝ шкоды японськôй фльотѣ, то хотяйбы сама и до половины потратила кораблѣ, всежь таки булобы се дуже пригôдне для балтійськои фльоты. Будучнôсть во̂йны буде зависима вôдъ вислѣду морскои битвы, коли прибуде вже на военный пляцъ балтійська фльота. Треба однакъ взяти те пôдъ розвагу, що залога японськихъ кораблѣвъ до битвъ вже цѣлкомъ звыкла, и въ той спосôбъ має перевагу надъ Росіянами, котрыхъ є знова переважаюча сила. На случай, коли бы наспѣла вѣсть, що адміралъ Виренъ цѣлкомъ побитый, тогдѣ балтійська фльота верне ся зъ дороги и почекає до весны, коли нови̂ російськѝ кораблѣ выйдуть готови̂ зъ варстатôвъ, а ушкоджени̂ зôстануть направлени̂.

Чіфу 2. Дня 28 и 29 вересня урядили Росіяне зъ крѣпости выпадъ на Японцѣвъ, зъ тымъ намѣромъ, щобы здобути великѝ японськѝ арматы, котри̂ були уставлени̂ въ захôднôй сторонѣ вôдъ Порту Артура. Сила Росіянъ була досить значна и кôлька разôвъ понавляли своѣ атаки, однакъ безуспѣшно. Страты въ людяхъ по обохъ бокахъ суть дуже великѝ.

Токіо 2. Положене порту Артура и російськои фльоты є дуже незавидне. Въ крѣпости вôдчуває ся сильно бракъ поживы и свѣжои воды. Росіяне разъ вразъ выпадають зъ крѣпости и наглыми атаками старають ся выперти Японцѣвъ зъ занятыхъ позицій, однакъ безуспѣшно. Останки портъ-артурськои фльоты, кождои хвилѣ або передруть ся черезъ фльоту Японцѣвъ, або пôдуть на дно. Транспорты во̂йська, живности и амунѣціи для японськои арміи приходять цѣлкомъ реґулярно желѣзницями. Льокомотивы и желѣзни̂ возы спроваджено зъ Японіи.

Берлинъ 3. Японцѣ поки що не посувають ся дальше на передъ, лишь укрѣпляють свои позиціи, приготовляючи ся до обороны.

Лондонъ 3. Японськѝ офіцеры з'орґанізовали китайськихъ бандитôвъ въ реґулярне во̂йсько, котре теперь день въ день боре ся зъ Росіянами, занимаючи позиціи на правôмъ крилѣ.

Петербургъ 3. Ґен. Сахаровъ телеґрафує тутъ: Дня першого жовтня рôвно зô свѣтомъ, заатакувавъ вôддѣлъ японськои кавалеріи передну сторожь Росіянъ, однакъ безуспѣшно, бо Росіяне скрѣплени̂ кôлькома сотнями кôзакôвъ, вôдперли атаки Японцѣвъ. Коло полудня того самого дня Японцѣ зъ бôльшими силами поновно заатаковали Росіянъ, однакъ въ самъ часъ пôславъ ґен. Мищенко сильну пôдмогу и Японцѣ зôстали вôдперти̂.

Токіо 4. Оба ворожи̂ во̂йська приготовляють ся въ спокою до битвы. Вôдъ часу до часу приходить до незначныхъ битвъ, въ котрыхъ переважно атакують Японцѣ а побѣджають Росіяне.

Мукденъ 4. Погода тутъ гарна. Дни суть ясни̂ и тепли̂, за те ночи суть дуже холодни̂.

Владивостокъ 4. Въ мѣстѣ цѣлкомъ спокôйно: многи̂ родины, котри̂ выѣхали зъ мѣста въ глубину краю, зô страху передъ во̂йною, повертають назадъ до Владивостоку.

Лондонъ 4. Въ пôвнôчнôмъ Китаю появили ся въ великôй скôлькости японськѝ аґенты, котри̂ аґітують середъ народа до полученя ся зъ Японцями проти Росіянъ.

Петербургъ 4. Царь вôдложивъ свою подорожь до Ревалю де мавъ попращати ся зъ фльотою, на кôлька день. Ґен. Ґріненберґъ, котрый має бути командантомъ другои манджурскои арміи, прибувъ тутъ нынѣ и бувъ у царя на авдієнціи.

Лондонъ 5. Наспѣла тутъ коротка депеша, що російська фльота хотѣла выдобути ся зъ заливу Порту Артура, при чôмъ прийшло до страшнои битвы морськои. Бôльше нѣчого не доносить телеґрама.

Петербургъ 5. Ґен. Стессель командантъ Порту Артура телеґрафує до царя: Вôдъ 19 до 23 вересня атакували Японцѣ безъ устанку. Пôдчасъ тихъ атакôвъ стратили 10.000 людей а здобули лишь двѣ незначни̂ редуты, котри̂ служили до охороны водныхъ будôвель. Атаки ихъ були все ґенеральни̂ и вôдбували ся зъ двохъ сторôнъ рôвночасно, се є вôдъ пôвночи и западу. День и нôчь боролись они середъ безустанного обкидуваня мѣста ґранатами и картачами. Цѣлковите вôдперте японськихъ атакôвъ пôднесло дуже духа обложенцѣвъ. Телеґрама ґен. Стеселя выкликала въ Петербурзѣ велике одушевлене и надѣю, що Портъ Артура таки не дôстанесь въ руки Японцѣвъ.

Берлинъ 5. Ґенер. Куропаткинъ выразивъ ся рѣшучо, що теперь надôйшла пора вôдповѣдна пôмстити ся за Ліао-Янґъ. Цѣле во̂йсько російське є того переконаня, що скôнчилось вже цофане на пôвнôчь, але що теперь поведе ихъ ґен. Куропаткинъ до борбы зъ неприятелемъ и дасть имъ спосôбнôсть до пôмсты. Сила Японцѣвъ пôдъ Мукденомъ выносить 144.000 пѣхотинцѣвъ, 6500 кавалеріи и 648 пушокъ.

Гарбинъ 5. Пôсля вѣстей, якѝ тутъ прибули, зôстали побити̂ всѣ японськѝ вôддѣлы, котри̂ були высунени̂ на передъ помѣжь рѣками Гунъ и Бенсіґу.

Петербургъ 5. Ґен. Куропаткинъ рѣшучо заперечає, мовбы російськѝ во̂йська збезчестили святи̂ гробы цѣсарськѝ, якѝ находять ся коло Мукдена. Закидъ сей мало пôднести китайське правительство. Ґен. Куропаткинъ, для бôльшои певности розказавъ поставити варту, котрабы кождому жовнярови взбороняла вступу до гробôвцѣвъ.

Лондонъ 5. Правительство китайське за згодою правительства японьского именувало віцекоролемъ Манджуріи Шоергъ-Шуна.

Петербургъ 5. Ґен. Орловъ, котрому ґен. Куропаткинъ вôдобравъ команду, зôставъ придѣленый до ґенерального штабу. Въ сей спосôбъ заперечено всякимъ поголоскамъ, що Орловъ буде поставленый передъ военный судъ, позаякъ не выповнивъ розказôвъ Куропаткина, и черезъ се спричинивъ погромъ Росіянъ пôдъ Ліао-Янґомъ. Великій князь Борисъ въ протягу 10 днѣвъ опустить Петербургъ и знова удасть ся на поле во̂йны.

Токіо 5. Австрійській во̂йськовый аташе оберстъ Гоадъ дôставъ вôдъ японського цѣсаря ордеръ сходячого сонця. Є се перши̂й аташе чужои державы, котрый въ сей спосôбъ зôставъ вôдзначеный.

Петербургъ 6. Тутешни̂ во̂йськови̂ круги суть того переконаня, що до битвы пôдъ Мукденомъ не прийде, бо Куропаткинъ має за мало во̂йська, щобы мôгъ змѣрити ся зъ неприятелемъ.

Мукденъ 6. Всѣ ожидають тутъ чогось незвычайного. Всюда великій рухъ. Всѣ улицѣ заповнени̂ товпами народа и возôвъ. До того часу були обѣ арміи безчинни̂ лишь передни̂ ихъ сторожи зводили зъ собою поменьши̂ битвы.

Петербургъ 6. Доходять тутъ лишь вѣсти про незначни̂ борбы передныхъ сторожей, въ котрыхъ загально побѣджають Росіяне. Ходить тутъ такожь поголоска, що адміралъ Виренъ дôставъ тайный розказъ чимъ скорше передерти ся зъ Портъ-Артурською фльотою черезъ фльоту Японцѣвъ. Станъ здоровля російського во̂йська є въ повнѣ вдоволяючій. Заразливыхъ слабостей нема жадныхъ, лишь денеде трафить ся, що котрыйсь жовнѣръ захорує на тифъ.

Токіо 6. Знаный японській дипльоматъ ґрафъ Окума обчисливъ, що еслибы во̂йна потревала еще 2 роки, то коштовалабы оденъ міліардъ долярôвъ се є тысячь міліонôвъ, а на кождого мешканця державы выпалобы заплатити $20. Росія же потребувала бы два разы бôльшои сумы грошей, щобы могла вести во̂йну еще черезъ два роки.

Токіо 7. Доносять тутъ, що японськѝ сухопутни̂ батеріи зъ пôдъ Порту Артура дуже ушкодили чотыри російськѝ кораблѣ. Имена тыхъ кораблѣвъ не суть подани̂.

Петербургъ 7. Нема тутъ жадныхъ вѣдомостей зъ пôдъ Порту Артура. Розходить ся тутъ лишь чутка, що на мори пôдъ Портомъ Артура вôдбула ся морська битва, въ котрôй російськѝ кораблѣ зôстали дуже ушкоджени̂. Вѣдомости ти̂ не суть еще урядово потверджени̂. Зъ Чіфу доносять, що всѣ атаки Японцѣвъ зôстали вôдперти̂ и що еще богато мине часу, заки Портъ Артура упаде. Провіантъ и амуніція доходять обложенцямъ реґулярно. Доносять такожь, що Портъ Артура полученый є зъ мѣстомъ Чіфу при помочи телеґрафу безъ дроту.

Тсінґтавъ 7. Доходять тутъ вѣсти, що російське во̂йсько є дуже пригноблене въ наслѣдокъ поражень на сушѣ и на мори. Владивостокъ сильно укрѣпляють, въ пристани закладають міны, и поправляють ушкоджени̂ кораблѣ. Великій кружлякъ „Росія“ мабуть не дасть ся вже направити.

Шанґай 7. Зъ глубины Китаю доходять непокоюючи̂ вѣсти про дѣяльнôсть тайныхъ революційныхъ товариствъ, розкиненыхъ по цѣлôмъ Китаю. Китайське правительство горячо теперь занятє орґанізацією во̂йська и заосмотренемъ його въ европейське оружіе.

Лондонъ 7. Анґлійській міністеръ справъ заграничныхъ высказавъ гадку, що якъ разъ теперь найвôдповѣднѣйша пора погодити Росію и Японію. Анґлія є готова вспôльно зъ другими миролюбными державами взяти на себе посередництво въ заключеню мира.

Петербургъ 9. Во̂йська російськѝ посувають ся на полудне проти Японцѣвъ. Ґен. Куропаткинъ змѣнивъ свою дотеперѣшню тактику и самъ вже теперь атакує Японцѣвъ. Японцѣ цофають ся на полудне пôдъ напоромъ російськихъ во̂йськъ. Здаєть ся що до рѣшаючои битвы прийде вже тими днями. Во̂йська російськѝ зôстали скрѣплени̂ свѣжимъ корпусомъ, котрый недавно прибувъ на поле во̂йны. Перевага чисельна є мабуть по сторонѣ Куропаткина. Японськѝ во̂йська займають теперь свои стари̂ становища коло Ліао-Янґъ и Єнтай, и ту мабуть прийде до битвы,

Мукденъ 9. Во̂йська російськѝ посувають ся на передъ и заняли зъ малыми стратами Бентсяпутсе. Мѣсцевôсть Бентсяпутсе є сильно укрѣплена и могла ставити сильный опôръ Росіянамъ. Мѣсця сего боронивъ ґен. Курокі, котрый побоюючись, щобы не зôставъ вôдтятый вôдъ головнои арміи мусѣвъ се становище опустити. Во̂йсько російське въ дуже форсовныхъ маршахъ посуває ся напередъ. Знатоки военни̂ говорять, що то цофане ся Японцѣвъ не є безъ цѣли, въ тôмъ крие ся якійсь плянъ.

СПРАВЫ „СОЮЗА“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1904—1906.

Головный предсѣдатель } КОНСТ. КИРЧÔВЪ, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.

Головный секретарь } С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.

Головный касіеръ } АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.........С. Митренко OLYPHANT, PA.

Заст. секретаря........Йос. Кульчицкій BALTIMORE, M. D.

Заст. касіера ....А. Янковичь MC ADOO, PA.

Радні:

А. Валевскій..............St. Louis, Mo.
А. Семаницкій..............Trauger, Pa.
Ник. Дембицкій......Mahanoy Plane, Pa.
К. Кобанъ................Olyphant, Pa.
Ал. Сорока...............Plymouth, Pa.
Иванъ Париллкъ.........New York City.

Ихъ заступники:

Ив Сенько..................Jessup, Pa.
Ив. Посипанко.............Mc Adoo, Pa.
Ник. Домбровскій............Eleanor, Pa.

Контрольна комісія:

О. А. Улицкій............Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій.......McKees Rocks, Pa.
Ив. Воргачь..............Mt. Carmel, Pa.

Головный орґанізаторъ:

о. Н. Пôдгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.

За 70 центôвъ на мѣсяць Союзъ платить 600 долярôвъ посмертного за мужа, а 300 долярôвъ за жену и другі запомоги въ разѣ иншихъ нещасныхъ выпадкôвъ.

Въ Союзѣ можете убеспечити вашî дѣти за таншî грошѣ якъ де инде а посмертне за нихъ дôстанете бôльше якъ деинде.

ОГОЛОШЕНЄ.

ВП. П. СЕКРЕТАРѢ СОЮЗА!

Прошу разъ на все собѣ запамятати, що грошѣ належачі до Р. Н. Союза выписуе ся на имя: Alex Sharshon, treas., Shamokin, Pa., а не на мое имя, тôлько тî монi ордеры и чеки выписанî на имя Alex Sharshon засылайте просто до мене а я самъ вôдошлю до касіера.

Пригадую § 9 статутôвъ „Союза“, на пôдставѣ котрого члены приступаючі до „Союза“ а маючі высше 40 лѣтъ мають до трохъ мѣсяцѣвъ по вступленю предложити менѣ метрику уродженя.

С. Ядловскій,
гол. секретарь.

Ч. 421. КВІТЪ $500.00

на пятьсотъ долярôвъ, котрî пп. Л. Монѣта и М. Терепань отримали яко посмертну запомогу по Лешку Ґойда зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Левъ Монѣта, предсѣдатель,
Мих. Терпанъ, секретарь.
вôдобрали { Юрко Ґойда, Василь Ґойда.
Свѣдки { Андрей Добошь, Сидоръ Скарлошь.
Петро Гарбера, предсѣдат.,
Иванъ Поланьскій, секрет.

ПОСМЕРТНÎ ВѢСТИ.

СКАЛКО НИКОЛАЙ членъ Р. Н. Союза вод. 78 Minersville, Pa. умеръ 21 Sept. 1904. Походивъ Галичины села Микôвъ, Сянокъ.

КУЗИНЧАКЪ НИКОЛАЙ членъ Р. Н. Союза вôд. 113. New Florence, Pa. упокоивъ ся Sept. 21. 1904. Покойный походивъ зъ Галичины, Береска, Сянокъ.

Вѣчная память!

Рухъ
въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

ПОВѢДОМЛЕНЄ.

Даемо до вѣдомости Русинамъ въ околици McAdoo, Pa., що братство Покрова Пр. Богород. въ Македу, Па, вôддѣлъ Союза 7, буде принимати новыхъ членôвъ за зниженє вступне въ мѣсяцю Октобру; пôсля новыхъ статутôвъ до Р. Н. Союза, а до братства задармо безъ жадного вступного.

Иванъ Посыпанко, предсѣд.,
Дмитро Капѣтула, секрет.

БРАТСТВО

св. О. Николая, вôддѣлъ 63 въ Фордъ Сити, Па., взываe всѣхъ своихъ членôвъ, котрî розкиненî по другихъ мѣсцевостяхъ и мѣсцевыхъ, щобы ся зôйшли на рôчный мітинґъ, котрый вôдбуде ся дня 22-го Октобра на шестôй улици. На тôмъ мітинґу буде ся выбирати новый урядъ. Просимо такожь контрольну комісію пп. Берделъ и Голизну, щобы прибули на той мітинґъ, бо треба здати рахунокъ зъ цѣлого року. Кождый мае явити ся пôдъ карою 50 центôвъ о годинѣ пôвъ до другои коло рускои церкви.

Андр. Бобакъ, предсѣд.,
Семанъ Баль, секретарь,
Ант. Шестакъ, касіеръ,

БРАТСТВО

св. О. Николая въ Lopez, Pa., вôддѣлъ Р. Н. Союза 89, буде принимати въ мѣсяцю Новембру новыхъ членôвъ безъ вступного. Дня 27 Новембра вôдбуде ся рôчный мітинґъ. Будуть читати ся рôчнî рахунки и выбирати новый урядъ. Котрый членъ не прийде на сей мітинґъ, заплатить 50 центôвъ кары.

М. Таньчакъ, предсѣдатель,
В. Фецишь, секретарь.

Читайте всѣ!

ПЕРШІЙ ВЕЛИКІЙ БАЛЬ

устроює ново зъорґанізоване товариство рускихъ молодцѣвъ пôдъ назвою „Заокеаньска Украина“ въ Бофало, Н. Й.

Баль вôдбуде ся дня 25 Октобра 1904 о 7 год. вечеръ въ гали п. Марцѣнковского, 432 Amherst St., Блекъ Ракъ. Вступъ 25 цт. Запрашаемо всѣхъ чесныхъ Русинôвъ и Братôвъ въ Бофало и околицѣ. На балю буде приграватн руска орхестра. Забава буде получена зъ рускими патріотичными сиѣвами и рускими танцями, якъ: козакъ, коломыйка, чардашь и т. д. За добру забаву ручить Комітетъ.

Часъ вже кинути лихомъ объ землю, най плачуть нашî вороги а мы зъ безсмертною пѣснею на устахъ глузуймо зъ нашои недолѣ и смѣло змѣряймо до вытыченои меты а заразомъ и красшои будучности. Се най буде найлучшою нашою реклямою и надѣею, що нашь міліоновый нарôдъ рускій всѣми силами пôддержить нашî змаганя.

За Комітетъ:

Володимиръ Карпець, предс.,
Василь Грибѣникъ, касіеръ,
Иванъ Черкасъ, секретарь. 820

ПЕРШІЙ ВЕЛИКІЙ БАЛЬ,

якій устроює новозаложене братство св. Андрея Первозванного, вôддѣлъ Союза 66, вôдбуде ся въ гали п. Ф. Фіялы 1341 Ave. A., New York (гора мѣста) въ суботу дня 15-го Жовтня 1904. Початокъ о годинѣ 7-ôй вечеръ. Вступъ вôдъ особы 25 центôвъ. Просимо нюйорскихъ и доокoличныхъ Русинôвъ на вспôльну забаву.

За Комітетъ:

Иванъ Лазорчикъ,
Грицъ Пыртко,
Андрей Павликъ.

Великій Баль

устроює

Руске Товариство „Зоря“

въ суботу дня 5. Новембра 1904 въ Liberty Hall 257 E. Houston St. New York.

Музыка знаменита. Тикетъ 25 центôвъ. Початокъ о годинѣ 8-мôй вечеромъ. Запрашаемо всѣхъ чесныхъ Русинôвъ зъ Ню-Йорку и околицѣ. За добру музыку ручить Комітетъ балевый.

М. Тарновскій, предс.,
А. Корпанъ, касіеръ,
И. Шкрибайло, секр.

ПЕРШІЙ БАЛЬ

устроює руске братство Успенія Пресв. Богородицѣ въ Allegheny, Pa., вôд. 56 Р. Н. Союза, въ суботу дня 22-го Октобра 1904 на дохôдъ братства. Баль розпôчне ся о годинѣ 2-ôй пополудни въ словеньскôй гали на Peter Str. коло православнои церкви на Woods Run въ Allegheny, Pa. Вступъ для мущинъ 50 цнт., для женщинъ 25 цнт. Запрашаемо всѣхъ чесныхъ Русинôвъ и Русинки зъ Алеґені, Микісраксъ, Питсбурґа и околицѣ. Буде грати музыка найлѣпша, услуга чесна, за що ручить

Комітетъ балевый:
Петро Герляхъ,
Василь Мошакъ,
Павло Ґера,
Михаилъ Турковскій.

Въ Септембрѣ Рускій Народный Дôмъ пôславъ до краю грошей высше сто тысячь!

Посередникамъ даемо раты значно таньшî, якъ всѣ другі компаніи!

Грошѣ доходять за 10—12 днѣвъ до краю.

Повѣдомляемо краянôвъ, хто посылае имъ грошѣ, чого не робить жадна иньша компанія.

Посылайте грошѣ лише черезъ посередникôвъ Р. Н. Дому, коли хочете, абы грошѣ не пропали и дôйшли скоро.

На якôмъ плейзѣ нема посередника Р. Н. Дому, нехай якій чесный патріотъ напише на адресу:

Rev. N. Strutynsky,
Box 375, Olyphant, Pa.

а пришлемо посылкову книжку и поясненя.

По найтаньшôй цѣнѣ продаемо всѣлякî побожнî и свѣтскî книжки, прегарнî святи и рускî историчнî образы. Хто купуе наразъ за бôльшу суму даемо великій опустъ.

Продаемо шифкарты на всѣ лініи таньше, якъ всѣ другі аґенты. Вышукуемо службу и роботу въ Ню-Йорку, Джерзи и Котектікотъ.

За книжками, шифкартами, образами и въ справѣ вышуканя роботы, пишѣть на адресу:

R. N. Home, 123 Sussex St.
Jersey City, N. J.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Жовтень.

13	Ч.	Григорій свмуч.
14	П.	Покровъ Пр. Бцы
15	С.	Киnpіанъ
16	Н.	Діонизій
17	П.	Єротей
18	В.	Харитина
19	С.	† Св. Апост. Тома

— СТРАШНЫЙ огонь навѣстивъ мѣсто Чілікоте Ил. Телеґрафічнî депеши розôслано до всѣхъ сусѣдныхъ мѣстъ зъ просьбою о помôчь. Осôбный потягъ зъ сикавками и зъ огневою сторожею вôд'ѣхавъ до загроженого мѣста.

— ВЪ БЕРЛИНѢ въ Нѣмеччинѣ выточивъ слѣдство военный судъ проти одного майора Сидова зъ 92 полку пѣхоты, за те, що въ звѣрскій спосôбъ обходивъ ся зô своими дѣтьми. Слѣдство выказало, що майоръ и его жѣнка мучили свои дѣти, страшенно побивали, не давали имъ по кôлька день ѣсти, взагалѣ обходили ся зъ дѣтьми гôрше якъ звѣрина, бо и звѣрина мае материнське чуте и не робить сама дѣтямъ пакости и другимъ не позволить робити. Майора засуджено на утрату уряду и на чотыри мѣсяцѣ вязницѣ, а его жѣнку на чотыри мѣсяцѣ строгои вязницѣ.

— ВЪ одной мѣсцевости въ Тиролю въ Австріи въ нелюдській спосôбъ замордувала мати свою семилѣтню дитину. Ударивши еѣ дручкомъ, поломала дитинѣ руки и ноги, вôдтакъ умираюче зъ болю дитя выкинула въ глубоку пропасть, де нещасне згинуло, разъ зъ потовченя, а друге зъ голоду. По якомсь часѣ вытягнула нелюдська мати трупа дитины и спалила його. Однакъ недопаленî кости зрадили еѣ и вôддали въ руки справедливости.

— ДНЯ 2. жовтня мало вôдбути ся посвящене угольного каменя пôдъ польску церковь въ Адамсъ, Масс. Народа зôбрало ся дуже много, богато священикôвъ и рим. кат. епископъ. Пôдчасъ самого акту посвяченя, заломала ся нагло земля и около 200 осôбъ вразъ зъ епископомъ и священиками запались пôдъ землю на якихъ 12 стôпъ. Майже всѣ понесли тяжшî або лекшî ушкодженя тѣлеснî, смерти не понѣсъ нѣхто.

— НА богатого фармера Сіґлера въ Мідвалъ, Н. И. напали незвѣснî люде и забивши його якимсь тупымъ інструментомъ, обрабували його. Жѣнка убитого не була пôдъ той часъ присутна въ дома. Коли на другій день прибула до дому, знайшла свого мужа неживого. Поліція пôдозрѣвае, що злочинъ сей поповнили сусѣды, котрî попередного дня були въ гостинѣ у фармера и довѣдали ся, що вôнъ мае бôльшу скôлькôсть грошей при собѣ. Пôдозрѣлыхъ сусѣдôвъ арештувала поліція.

— ВЪ Ню-Йорку напавъ муринъ Осипъ Міллеръ на молоду муринку, пôдчасъ неприсутности еѣ мужа, зъ намѣромъ еѣ знеславити. Молода жѣнка опирала ся тому всѣма силами. Розлюченый и опянѣлый напасникъ, въ мить вытягнувъ бритву, національне оружіе муринôвъ, и зарѣзавъ нею невинну жѣнку. Злочинець находить ся вже въ рукахъ справедливости.

— 47-ЛѢТНЫЙ муринъ Еленісъ напавъ на 50 лѣтно бѣлу жѣнку щобы еѣ знеславити. Жѣнка почала кричати, збѣгли ся люде, зловили злочинця и вôддали въ руки справедливости.

— ПРИ однôй улицѣ въ Ню-Йорку зôбрало ся кôлькохъ молодыхъ людей, мѣжь ними кôлькохъ цивільныхъ полісменôвъ, вынайшли собѣ окремый льокаль въ однôмъ готелю, и тамъ по черзѣ зачали ся файтовати. Десь коло пôвночи станули до борбы на кулаки два найлѣпшî борцѣ. Борба тревала досить довго. Нагло оденъ другому давъ такого прочухана десь въ околици грудей, що забивъ противника на мѣсци. Участникôвъ небезпечнои забави арештувала поліція.

— ВЪ Ellsworth, Pa. стало ся нещасте дня 29 Септембра. Йосифъ Смерекъ земплиньскои столицѣ пôшовъ до роботы а дома зôстала жена зъ однорôчною дитиною и братъ ґазды. Черезъ неосторожнôсть стрѣльба выпалила и убила бавлячу ся на земли дитину. Неосторожный братъ утѣкъ свѣтами а дитина умерла. — Минувшого року попекло ся тутъ двое дѣтей, одно смальцемъ, друге водою, обое жили лишь до другого дня.

П. Ґалайда.

— ДНЯ 4. жовтня померъ въ Вашінґтонѣ ґенеральный начальникъ почтъ Генрихъ Пейлъ. Пôсля правъ американськихъ мѣсце то може бути необсаджене лишь черезъ протягъ 30 днѣвъ. Опôсля именуе наслѣдника президентъ. Здаеть ся, що наслѣдникомъ буде именованый бувшій торговельный секретарь Кортелю.

— ПРИ однôй улици въ Ню-Йорку найдено въ коминѣ однои каменицѣ тѣло 6 тыжневого хлопчика. Мешканцѣ того дому вже вôдъ довшого часу нарѣкали, що въ ихъ помешканю курить ся. Поліція впала на тропъ, що до комина вкинула дитину одна жѣнка, котра мешкала въ сусуднôй каменицѣ.

— ВЪ Детроітъ, Міч. напали невыслѣдженî злочинцѣ на властителя ресторації, забили його и зрабували значну суму грошей. Тѣло нещасного найдено доперва другого дня въ пивницѣ, вôдрубана голова лежала оподалѣкъ.

— ДНЯ 9-го жовтня вôдбули ся першî загальнî зборы „Руськои Читальнѣ“ въ Скрентонъ, Па. Членôвъ до читальнѣ вписало ся около 40. На початку зборôвъ мавъ дуже цѣкавый вôдчитъ п. Камѣнській, про рôжнî партіи въ Сполучен. Державахъ такъ капіталістôвъ якъ и робôтникôвъ, а також якъ треба робôтникамъ орґанізуватись. Хочь вôдчитъ бувъ науково оброблений, однакъ всѣ присутнî выслухали його зъ великимъ зацѣкавленемъ. По вôдчитѣ наступивъ выбôръ выдѣлу, до котрого выбрано людей, котрî щиро и безъ вôтхненя будуть працювати для добра читальнѣ. До выдѣлу увôйшли: предсѣдатель Василь Гришко, его заступникъ Д-ръ Арданъ. Выдѣловî: о. Иванъ Арданъ, Ж. Бичиньській, Андрей Камѣньській, и Максимъ Пуховській; ихъ заступники: Єфремъ Панчишинъ и Денисъ Лабовскій. Контрольорами выбранî: Андр. Савка, Андрей Кузьмичь и Андрей Демковичь. Пôсля выборôвъ наступила широка нарада надъ тымъ, що треба оснувати школу для тыхъ що не уміють читати, писати и рахувати, а також школу анґлійскои мовы. Всѣ члены зъ одушевленемъ пріймили ту гадку и богато зъ нихъ заразъ зголосило ся до школы. Школу читаня и писаня по руськи буде вести п. Бичиньській, школу рахункôвъ п. Камѣньській.

Нарôдъ давно вже вôдчувавъ тутъ потребу такои читальнѣ, и коли еѣ остаточно вôтворено, не жалувавъ грошей, щобъ лишь читальня була. Мы маемо надѣю, що наша читальня дасть починъ заснованю читалень по другихъ мѣсцевостяхъ, котрыхъ цѣль буде така сама — се е просвѣта.

Читальня мѣстить ся пôдъ числомъ 712 W. Lackawanna Ave. Отворена для членôвъ кождого дня вôдъ 6 до 9 вечеръ а въ недѣлю вôдъ 4 до 10 вечеръ.

БАЧНОСТЬ!

До всѣхъ Братствъ и вôддѣлôвъ Руского Нар. Союза!

Понеже на Головнôй Конвенціи въ Shamokin, Pa. референтъ статутôвъ, уложивъ табелю вступного — для ново приступаючихъ членôвъ, маючи на цѣли, що половина того вступного мае оставати въ касѣ мѣсцевыхъ братствъ, и що тая ухвала не перейшла, длятого установляе ся, щобы братства и вôддѣлы Р. Н. С. побирали вступне якъ слѣдуе:

Вôдъ 16 до 20 лѣтъ скôнченыхъ безъ вступного;
Вôдъ 21 до 25 лѣтъ скôнченыхъ вступне 25 цнт.;
Вôдъ 26 до 30 лѣтъ скôнченыхъ вступне 50 цнт.;
Хто мае 31 лѣтъ скôнченыхъ вступне 75 цнт.;
Хто мае 32 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.00 доляра;
Хто мае 33 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.25 дол.;
Хто мае 34 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.50 дол.;
Хто мае 35 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.75 дол.;
Хто мае 36 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.00 дол.;
Хто мае 37 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.25 дол.;
Хто мае 38 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.50 дол.;
Хто мае 39 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.75 дол.;
Хто мае 40 лѣтъ скôнченыхъ вступне 3.00 дол.;
Хто мае 41 лѣтъ скôнченыхъ вступне 3.50 дол.;
Хто мае 42 до 45 лѣтъ скôнченыхъ 5.00 дол.

Таке вступне всѣ братства и вôддѣлы Р. Н. С. мають побирати вôдъ ново приступаючихъ членôвъ.

Вôдъ Головного Уряду Руского Народного Союза:

К. Кирчôвъ, предс.,
С. Ядловскій, секр.,
А. Шаршонь, касіеръ.

Рускі промысловцѣ!

Календарь Р. Н. Союза въ друку — на укінченю!

Кождый порядный рускій бизнесменъ мае мати въ нѣмъ свой адвертайзментъ, щобы люде знали, хто є щирый Русинъ-патріотъ. Проте послѣдный часъ присилати грошѣ и оголошеня.

На боргъ не помѣщаємо! Цѣна вôдъ адвертайзменту за цѣлу сторону 4 доляры, за пôвъ 2.25 дол., за чверть 1.25 дол.

Оголошеня и грошѣ присылайте на адресу:

Rev. N. Strutynsky,
Box 375, Olyphant, Pa.

Спѣшѣть ся, бо за три або чотыры тыжднѣ календарь буде готовый.

Допись.

Glen Lyon, Pa.

Хвальна Редакціе! Помѣстѣть тыхъ пару рядкôвъ, котрыми хочу подѣлити ся зъ читателями, якъ то я оглядавъ фарму.

Давно вже мавъ я на думцѣ купити собѣ фарму и поѣхавемъ до Вирджініи оглянути фармы. Дуже мене подобало ся гарне положене вирджіньскихъ фармъ и выбравемъ собѣ одну, котру и купивемъ. Земля є тутъ урожайна и всьо тутъ родить ся. Пшениця, овесъ, огôрки, мельоны и всьо друге. Картофлѣ бачивемъ дуже гарнѣ и родять ся два разы на рôкъ. Тутъ кождый може далеко лекше выжити якъ при тяжкôй майнерской працѣ.

Разомъ зô мною була тамъ панѣ Магдалина Серекова, котра также выбрала собѣ фарму. Панѣ Серекова була дуже утѣшена великимъ урожаємъ пінесôвъ, котрыхъ на одномъ акрѣ родить ся 80 бушлѣвъ. Теперь продае ся оденъ бушель по $1.

При закупленю фармы помагавъ тамъ п. Jan Jelinek, зъ котрого услуги есьмо дуже вдоволені и дякуемо ему.

Здоровимо читателѣвъ
Иванъ Кубасикъ,
Магдалина Серекъ,
Glen Lyon, Pa.

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ краяновъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене наперед.

ДЕ Є?

Александеръ Бачиньскій братъ покôйного Евгена Бачиньского. Хто бы знавъ про него, зволить подати его адресъ до редакціи »Свободы«. Справа дуже важна. 27Ѳ04

ЄСЛИ на якôмъ плейзѣ васъ є 10 до 15 Русинôвъ а хотѣли бы сте приступити до Союза, то заложѣть собѣ маленьке братство и напишѣть про се головному предсѣдателеви Konst. Kyrczow, 140 Essex Str., Jersey City, N. J. а вôнъ вамъ дасть близшû поясненя и пришле потрѣбнû рѣчи.

Всячина.

ОБОРОНА КРѢПОСТИ МІНАМИ.

При описѣ облоги Портъ-Артура згадуе ся часто про пôдземнû міны, тому скажемо про нихъ декôлька слôвъ. Міны до обезпеченя крѣпости могуть бути двоякого рода: сталû, уложенû въ часѣ мира, або тымчасовû, поведенû въ послѣднôй хвили, т. зв. »фуґасы«, або »протиштурмовû«. Такій фуґасъ складае ся зъ зелѣзнои скринки, якои стѣны є грубû на 1 цм., зъ 20 фунтами пироксиліны. Скринки закопуе ся въ ямахъ глубокихъ на ¾ м. на 150 до 200 сяжнѣвъ передъ валами крѣпости у вôддаленю 10 до 15 сяжнѣвъ одна вôдъ другои въ двохъ рядахъ. Кожда скринка получена е дротомъ зъ осередною стацією въ крѣпости и може выбухнути кождои хвилѣ въ случаю потребы, по потиcненю електричного ґузика въ централѣ. Замѣсть скринокъ уживае ся такожъ грубыхъ зелѣзныхъ руръ, вставленыхъ у выверченû въ земли дѣры и наповненыхъ порохомъ або пироксиліною. Фуґасы о стôлько грôзнû, що електричнû дроты, поведенû неглубокими рôвцями, можна легко перервати. До обезпеченя одного форту потреба 16.800 фунтôвъ пороху, або 8.400 фунтôвъ пироксиліны. Другій рôдъ мінъ — се міны постôйнû, злученû електричними дротами зъ крѣпостію. Дроты вкопанû тодѣ глубоко въ земли и не легко ихъ вôднайти и перетяти. Пôдземнû міны є дуже добрымъ але страшнымъ способомъ обезпеченя крѣпости передъ нападомъ ворога. Выбухъ кôлькохъ мінъ приносить грôзнû страты въ лавахъ атакуючого и перемѣняе неприятеля пострахомъ.

ЗЪ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ ВЪ КОРЕѢ.

Одна зъ російскихъ часописей подае кôлька характеристичныхъ параґрафôвъ зъ кримінального кодексу Кореѣ Зъ помѣжъ параґрафôвъ, що вôдносить ся до державныхъ проступкôвъ, цѣкавый е §. 235, на основѣ котрого 25 лѣтъ тяжкихъ робôтъ дожидае того, хто забуде замкнути за собою дверѣ, що ведуть до цѣсарскои палаты. Вôдносины кореаньского законодавства до родинныхъ справъ можна зміркувати зъ отсихъ параґрафôвъ: §. 557. Жѣнка, що допустила ся подружнои зрады або на бажане чоловѣка бути продана або выдана замужъ, а хто хоче полишити таку жѣнку при собѣ, може робити, що ему завгодно; чоловѣкъ, що выдасть жѣнку за спôльника зрады або продасть ему еи, буде засудженый на таку кару, на яку засуджено тои послѣдный. § 640. Вѣритель, що не одержавъ звороту позички и згодивъ ся взяти въ замѣну жѣнку свого довжника, мае бути засудженый на 100 плягъ. § 641. Вѣритель, що не одержавъ звороту позички, коли ожените ся зъ жѣнкою або донькою свого довжника, буде засудженый на удутыкъ. Вершкомъ законодатнои прозорливости є параґрафъ 562: Сорокома плягами бувае караный кождый, хто учинивъ щось, чого учинити не повиненъ. Зъ пôдъ того параґрафу хиба нѣхто не зможе увôльнити ся.

КЕПСКІ УЧЕНИКИ.

Се стара и знана історія, що значне число великихъ людей не були въ школѣ такими взôрцевыми учениками. Карло Лѣнней оснуватель ботаніки, мусѣвъ выступити зô школы и вступити до шевця. Ажъ опôсля добувъ его вôдти лѣкарь. Славный хемикъ Юстинъ Лѣбіґъ сидѣвъ цѣлый часъ науки въ ослячôй лавцѣ. Гумбольдтъ, знаменитый ґеоґрафъ и лѣнґвістъ, бувъ замолоду такій тупый, що мати и старшû братя сумнѣвали ся, чи вôнъ взагалѣ надае ся до школы. Англійскій критикъ Свифтъ перепавъ при испитѣ такъ фатально, що его не хотѣли вôдтакъ приймити на докôнчене студій. Великій Наполеонъ бувъ хлопцемъ дуже нерозвиненый и тупоумный, ажъ опôсля въ школѣ въ Бріемъ выбивъ ся. Ґеніяльный данькій рѣзьбарь Торвальдзенъ сидѣвъ въ другôй клясѣ повнû три роки.

САХАЛІНЪ.

Бомбардоване Японцями Корсаковска на Сахалінѣ знова звернуло увагу на сей островъ заточеня. Назва острова Сахалінъ походить вôдъ слова манджурского, котре означае: „скала напротивъ чорнои рѣки“. Полуднева часть острова до XVIII. столѣтя належала до Хінъ, пôвнôчна же часть до Япону. Россія заключеною пôдставѣ конвенціи, заключеною зъ Япономъ въ р. 1856, заняла тоту часть острова и въ роцѣ 1867 вперве выслано до Сахаліну переступникôвъ, засудженыхъ на тяжкû роботы. Перша партія зôсланыхъ складалась зъ 800 людей. Въ роцѣ 1875 въ замѣну за островы курильскû, Росія одержала цѣлый островъ и закладае першû кольоніи. Першъ усего Корсаковскъ, опôсля Александровскъ и Тимовскъ. Вôдъ року 1884 засланѣ вôдбувае ся моремъ черезъ Одессу до Александровска. Въ роцѣ 1899, коли ще не знесено урядово засланя на Сибѣрь, було на островѣ въ тяжкихъ роботахъ 28.166 людей, зъ того пята часть була жѣнокъ. Крôмъ засудженыхъ, замешкуе сей островъ ще кôлька тысячь вымираючихъ тубыльцôвъ, якъ: Ґіляки, Ороки, Тунґузы и Айны. Клімать Сахаліну бôльше острый, при значныхъ дощахъ лѣтомъ а снѣговицяхъ зимою; пересѣчна температура найстуденѣйшого мѣсяця сѣчня выносить: — 21·20, а найгорячѣйшого липня: + 16·2. Періодъ рослинности дуже короткій, такъ що збôже не може дозрѣти, що утрудняе працю коло рôлѣ тымъ засланцямъ, котрû по скôнченôй каторзѣ переходять на вôльне мешкане въ основаныхъ ту черезъ правительство селахъ и одержують зъ початку помôчь на загосподароване. Кождый засланый до тяжкихъ робôтъ на певный протягъ лѣтъ, звычайно пяту часть того часу выконуе дуже тяжкû роботы, а другихъ ⅔ частей легшû, потôмъ йде на поселене. По причинѣ значного числа засланыхъ є надзôръ надъ ними дуже утрудненый и нема способу, щобы можна запобѣчи спровнованю частыхъ тамъ злочинôвъ, якъ також утечѣ, котрû становлять опôсля головный континґентъ т. зв. „бродягъ“ особливо въ схôдномъ Сибѣрѣ. Кождого бродягу, котрый не хоче выявити свово правдивого назвиска, уважають за збѣґця и вôнъ пôдлягае тѣлеснôй карѣ, если лѣкарь посвѣдчить, що виновникъ може выдержати сю кару.

СМѢШНЕ.

КРАДЕНІ ГУСИ.

До коршмаря прибѣгае въ ночи мужикъ и приносить въ койци чотыри гуси.

— Купите, Мошку, чотыри гуси, краденû въ дворѣ?

— Що хочешь за нихъ. Маешь по коронѣ и шустку за коецъ.

— Добре, але сховайте ихъ передъ шандарами.

Мошко сховавъ гуси до пивницѣ, а на другій день найшовъ въ койци чотыри молоды... бузьки.

РОДОСЛОВІЄ КАЦАПА.

Роди Богъ лозу,
А лоза козу,
А коза цапа,
А цапъ кацапа!
Еге!...

Русине!

Сли хочешь бути сталымъ передплатникомъ мѣсячныхъ книжочокъ „Слово“ то вытни сю карточку, вложи еи до коверты зъ моніордеромъ на $1.50 и зашли до:

Rev. Paul Tymkievich,
45 Oak St. Yonkers, N. Y.

Посылаю $1·50 яко пренумерату на просвѣтнû книжочки „Слово“.

Имя и прозвище:

....

Докладный адресъ:

....

....

— ПООДИНОКІ числа Свободы можна дôстати у А. Васермана, 29 Clinton St. New York.

Збирайте жертвы на „Руск. Народн. Фондъ“.

— ХТО ще не звернувъ грошей за календарь на рôкъ 1904 нехай зробить се сейчасъ. Грошѣ треба слати до редакціи »Свободы« або впростъ до касы Союза. Хто посилае грошѣ до касы Союза мусить рôвночасно повѣдомити про се редакцію »Свободы«.

Хто пришле?

ХТО пришле намъ два доляры на „Свободу“ дôстане въ дарунку книжокъ вартости 50 цнт.

ХТО намъ пришле три доляры буде дôставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ „Свободу“ и мѣсячникъ „Слово“.

ХТО намъ пришле 3.50 дол. буде дôставати „Свободу“ черезъ 12 мѣсяцѣвъ и дôстане въ дарунку велику Библію, що мае 1000 сторôнъ друку.

Пишѣть сейчасъ, бо такû дарунки не будемо довго давати.

Пишѣть выразно, особливо свôй адресъ и якихъ книжокъ хочете.

Американьскій шляхтичь	15
Весела книжочка зъ образками	30
Де що про звѣрята	30
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що зъ історіи російскои православнои місии въ Америцѣ.	10
Дорога до свѣдомости	10
Зубъ за зубъ	10
Загадки и образки	10
Журавлѣ	15
Календарь „Союза“ (1904)	25
Казка про жида	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Книжка для опѣкунôвъ хорыхъ	1.00
Марія	10
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русинôвъ	15
Оповѣданя для дѣтей	20
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя С. Макара	15
Про вôдступник. вôдъ рос. православія	10
Покуса	10
Розмова Поляка зъ Русиномъ	10
Руско-англійскій Словарець (передрукъ зъ Англ -руск. Провôдн.	20
Руско-англійскій Провôдникъ	50
Смерть	10
Тарасъ Шевченко	15
Тымко Гаврилюкъ	15

Адресъ:

SVOBODA,
Box 353. Scranton, Pa.